Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta provozně ekonomická

Katedra veřejná správa a regionální rozvoj

Bakalářská práce

Komunitní zahrady a jejich role v rámci alternativních potravinových řetězců

Petra Šímová

© 2025 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Petra Šímová

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Litoměřice

Název práce

Komunitní zahrady a jejich role v rámci alternativních potravinových řetězců

Název anglicky

Community gardens and their role within alternative food networks

---

Cíle práce

Obecným cílem práce je prozkoumat alternativní potravinové řetězce v rámci ČR se zvláštním důrazem na komunitní zahrady. Specifickým cílem práce je (1) popsat okolnosti spojené se vznikem alternativních potravních řetězců (AFN), (2) zpřehlednit různé formy AFN a popsat jejich fungování v ČR, (3) prozkoumat a vysvětlit principy a fungování komunitních zahrad, (4) zhodnotit přínosy komunitních zahrad z hlediska lokálního rozvoje a udržitelnosti.

Metodika

Mapování alternativních potravních řetězců v České republice staví na sekundární analýze dostupných statistických pramenů. Navazující empirická studie je spojena s primárním výzkumem. Jeho objektem je vybraný příklad komunitní zahrady. Data pro tuto případovou studii budou získána prostřednictvím kombinace různých technik (studium dokumentů, hloubkové rozhovory). Objektem studia budou vybraní členové komunity, případně zástupci místní veřejné správy.

Doporučený rozsah práce

30 -40 stran

Klíčová slova

AFN, alternativní potravinové řetězce, udržitelnost, soběstačnost, samozásobení, sociální kapitál, endogenní rozvoj

---

Doporučené zdroje informací

Kokoza o.p.s. 2018. Pěstujeme spolu: Komunitní zahrady a sousedské záhonky pro zelené a jedlé město. Praha: Smart Press.

Kolářová, Marta. 2022. V souladu s přírodou: politika životního stylu, udržitelnost a soběstačnost. Praha: Karolinum Press.

Librová, Hana. 1994. Pestří a zelení: kapitoly o dobrovolné skromnosti. Brno: Veronica a Hnutí Duha.

Librová, Hana. 2017. Věrní a rozumní: kapitoly o ekologické zpozdilosti. Brno: Masarykova univerzita.

Pokorná, Radka. 2020. Metodika Zakládání komunitních zahrad – jak zahrady kvetou v současnosti. Hlavní město Praha.

Zagata, Lukáš. 2012. 'We want farmers' markets!' Case study of emerging civic food networks in the Czech Republic. International Journal of Sociology of Agriculture and Food,19(3), 347-364.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Mgr. Ing. Lukáš Zagata, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 23. 08. 2023

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 03. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 30. 11. 2025

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Komunitní zahrady a jejich role v rámci alternativních potravinových řetězců" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. listopadu 2025 _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkoval(a) doc. Mgr. Ing. Lukáši Zagatovi, Ph. D. za spolupráci a podporu při tvorbě mé bakalářské práce.

Komunitní zahrady a jejich role v rámci alternativních potravinových řetězců

Souhrn

Tato práce se zaměřuje na vznik a potřebu komunitních zahrad a její význam v rámci alternativních potravinových řetězců. V našem povědomí se komunitní zahrady objevují jako aktuální módní trend, který nemá historii. Opak je pravdou. Komunitní zahrady mají dlouholetou historii v různých částech světa. Různé části svět nás také mohou inspirovat, jak komunitní zahrady zapracovat do měst a větších obcí.

Alternativní potravinové řetězce nám představují možnosti získávání potravin, o nichž víme jejich historii a jak byly vypěstovány. Alternativy jsou pro nás však takové, že je nepěstujeme přímo my osobně, přitom komunitní zahrady nám umožňují vypěstování si vlastních produktů, kdy jeho cestu od semínka na stůl známe naprosto přesně.

Klíčová slova: komunitní zahrady, farmářské trhy, bedýnková schémata, komunitou podporované zemědělství, spolek Kokoza

Community gardens and their role within alternative food chains

Summary

This document focus on origin and need community garden and her importance in alternative food chains. In our consciousness discover the community garden as actually popular kind, which haven´t got a history. The opposite is true. Community gardens have got very long history in different parts of the world. The different parts of the world can be inspiration, how to work the community gardens to more cities and biger villigies.

The alternative food chains represent possibilities for obtaining food, that know about their history and how they were raised. Alternatives are for us, that these don´t raise us, personally, at the same time the community garden allow us to growing your own products, when his journey from seed to table we know exactly.

Keywords: community garden, farmers markets, box diagrams, community supported agriculture, association Kokoza

Obsah

Úvod **6**

Cíl práce **7**

Literární rešerše **8**

Metodika **9**

Hnutí komunitních zahrad **10**

Historie komunitních zahrad **10**

Co, kde, proč? **12**

1.1 Co je komunitní zahrada? **12**

1.2 Kde jsou komunitní zahrady? **12**

1.3 Proč komunitní zahrada? **13**

Spolek KOKOZA **13**

Komunitní zahrada v Litoměřicích **13**

Alternativní potravinové sítě **14**

1.4 Farmářské trhy **14**

1.5 Bedýnky neboli bedýnková schémata **15**

1.6 Zemědělství podporované komunitou **15**

Komunitní zahrady v alternativních potravinových sítích **16**

Praktická část – dotazník a jeho vyhodnocení **17**

b) Struktura dotazníku **24**

1.6.1 Porovnání hypotézy se sociodemografickými proměnnými 48

1.6.2 Porovnání hypotézy s proměnnými vztahujícími se k výzkumné otázce ... 48

1.6.3 Porovnání hypotézy s kontrolními proměnnými 49

2. Závěr **50**

Literatura **51**

Úvod

Ve své bakalářské práci jsem se rozhodla zabývat komunitními zahradami a jejich rolí v rámci alternativních potravinových řetězců. Toto téma mne zaujalo z důvodu, že mne samotné se týká. Bydlím v bytovém domě, který nedisponuje žádnou zelení, pouze malým záhonkem u vchodu, který je majetkem obce a jsou na něm okrasné květiny, které mají okolí bytových domů zvelebovat.

Co se týče alternativních řetězců je přeci jen zajímavé sledovet, jaké množství potravin jsme schopni pořídit jinde, nejen v obchodních řetězcích. Jako matce mi totiž hodně záleží na tom, co moje ratolest jí.

V teoretické části se zaobírám historií, dalším vývojem a také aktuálním stavem komunitních zahrad, které se stávají stále populárnější, a to nejen pro obyvatele měst. Samotná historie nás všechny jistě velmi překvapí, protože já sama jsem netušila, jak daleko sahají kořeny komunitních zahrad a že to není jen moderní „výmysl“ společnosti. Dále vlivem komunitních zahrad na alternativní potravinový trh, který nám v dnešní době nabízí mnoho možností.

Praktickou část jsem se rozhodla zaměřit na samotné pěstování a případně i chov na dvou komunitních zahradách, na možný vznik přebytků a jakým způsobem se s přebytky zachází a zda by bylo možné do budoucna využít výpěstky komunitních zahrad pro širší populaci.

Cíl práce

Hlavním cílem mé práce je komunitní zahrady představit jako výbornou alternativu pro pokrytí vlastní spotřeby potravin a také jako možnost se ekologicky zapojit do dnešní společnosti, tudíž snížit plýtvání potravin a využít veškeré zbytky pro další spotřebu, např. kompostování. Dále bych ráda nastínila další možnosti pěstování a také představila alternativní potravinové řetězce, které se dostávají do širšího povědomí. Mne samotnou zaujalo škála možností alternativních potravin, které nám dnešní doba nabízí. Jelikož nebydlím přímo ve městě, ale ve větší obci, jsou moje možnosti získávání alternativních, a tedy lokálních potravin, mnohem snažší než je to pro mé např. pracovní okolí.

V praktické části jsem se zaměřila přímo na pěstování a populární plodiny na komunitních zahradách, následně na spotřebu vypěstovaných potravin a také na možnost prodeje přebytků, který je aktuálně spíše vizí budoucnosti. Tato část nám má představit ideální formu komunitní zahrady a jejího následného využití.

Hlavním důvodem těchto rozdělení je možnost nejprve si představit alternativy, které je možné využívat a následně to uvést do praxe, pokud by to bylo samozřejmě reálné.

Literární rešerše

Aktuální nabídka knih zabývajících se problematikou komunitních zahrad není dostatek. Dnešní knižní trh se většinou z této problematiky zabývá pouze alternativními potravinovými sítěmi, které nám nabízejí mnoho publikací, ale také v dnešní době mnoho internetových portálů.

Doba rozvoje internetu, která nás plně pohlcuje, nám poskytuje nepřeberné množství influencerů, které se zabývají komunitními zahradami, pěstováním ve městech, a hlavně uváděním alternativních potravinových sítí, které propagují ve svých videích. Samozřejmě se jedná o řízenou reklamu, kdy možná počáteční myšlenka byla neškodnou informací o možnostech dnešního světa, postupem času se však jedná o mnohem jednodušší důvod pokračování v této práci – o peníze.

Podařilo se mi pořídit pár publikací, které se týkají tohoto tématu. Co se týče vyhledávání těchto knih, jedná se o „mladé“ publikace. Nejstarší publikace od českých autorů je vydána roku 2016.

Metodika

Teoretická část bakalářské práce bude zpracována na základě kompilace poznatků získaných z dostupné literatury, komunikace se zřizovateli komunitních zahrad, ale také přímo se správcem, respektive vedoucím komunitní zahrady a také s jednotlivými členy. Dále zde budou uvedeny možné druhy domácího pěstování, které známe z historie a také možnosti zapojení se alternativních řetězců.

Na základě získaných teoretických poznatků a analýzy jednotlivých komunitních zahrad, s kterými pomohla organizace Kokoza, jsem zvolila dotazníkové šetření ohledně využívání, pěstování, výnosnosti a jiné, který nám představí aktuální stav. Pro toto šetření jsem zvolila otevřené a uzavřené otázky. Zúčastnil se vzorek respondentů z okresu Litoměřice, který zahrnoval širší škálu věkových kategorií, kde podmínkou byl věk minimálně 18 let. Kdy njevyšší účast měli respondenti z věkové kategorie 36 až 50 let, tudíž se jedná o ekonomicky aktivní část obyvatel. Aby byl vzorek reprezentativní a použitelný v praxi by bylo nutné provést toto dotazníkové šetření ve všech okresech České republiky a zvýšit počet respondentů. Výsledky tohoto dotazníku nám umožní vytvořit předpoklad pro větší propojení komunitních zahrad s alternativními potravinovými řetězci do budoucna, který by mohl zahrnovat širší veřejnost.

Hnutí komunitních zahrad

Je aktivní společenství již od 70. let 20. století. Působí po celém světě. Vzniklo díky větší popularitě komunitních zahrad. Popularitu získává z důvodu většího zájmu o životní prostředí. Pod tímto hnutím vznikaly různé programy např. v New Yorku „Zelení partyzáni“ (*Pokorná Radka, 2019, str. 15*).

V roce 1976 začalo ministerstvo zemědělství v USA finančně podporovat městské úřady, aby zakládaly komunitní zahrady ve městech. Městské úřady pak dále zakládaly programy, které podporovaly lokální pěstování zeleniny a dalších plodin.

V roce 1978 se aktivisté z celé země spojili a zformovala se nezisková organizace Americká komunitní zahradnická asociace. V některých evropských zemích jsou komunitní zahrady dodnes podporovány veřejnou správou, která poskytuje vlastní pozemky. A to se začíná objevovat i u nás.

Historie komunitních zahrad

Komunitní zahrady, známé také jako občanské zahrady vyklíčily již v 18. století. Jejich zakládání a provoz byl a stále je spojen s politickými i ekonomickými podmínkami.

První občanské zahrady vyrostly v USA v letech 1893 až 1897. V roce 1893 starosta Detroitu Hazen Pingree nabídl lidem neobsazené pozemky jako zahrady pro pěstování plodin. Zahrady vešly ve známost jako „Pingree potato“, v překladu do českého jazyka jako „Pingreemova bramborová políčka“. Program zahrnoval nejen poskytnutí půdy, ale i semen a hlíz pro pěstování a instrukce ve třech jazycích. Co lidé vypěstovali, mohli využít pro svou potřebu nebo pro prodej. Tento program byl ve své době velmi úspěšný, a tak se rozšířil do dalších měst – do New Yorku, Chicaga, Bostonu a dalších.

V USA se na přelomu 19. a 20. století rozrostlo také hnutí „Dětské školní zahrady“. Do zakládání školních zahrad se pustili výhradně učitelé, které podporovali místní organizace, které jim poskytly pozemky, finanční prostředky i dobrovolníky. V roce 1914 americký úřad školství založil sekci podporující školní i domácí zahrady s podmínkou, že práce na školních zahradách bude součástí učebních osnov. Vznikalo mnoho sousedských komunit, zahradních i dámských klubů.

Ve Velké Británii se městské a komunitní zahrady objevily už v 18. století. Důvodem bylo hlavně stěhování obyvatel z venkova do měst. Vlivem industrializace cena pozemků rostla, z tohoto důvodu se z produkčních zahrad stávaly okrasné zahrady.

Ve Francii a Nizozemsku byly komunitní zahrady zakládány až na konci 19. století. Hlavním důvodem bylo lidem zajistit jistou formu soběstačnosti a nezávislosti na obchodním trhu. V Německu ve stejné době vznikaly zahrádkářské osady pro dělníky, řemeslníky a úředníky. Zároveň vznikaly při školách a mateřských školách dětské zahrady, které dětem umožňovaly nejen si hrát, ale i něco pěstovat, a tudíž se naučit starat se a nést odpovědnost za to, že plodina vyroste.

Významný rozvoj komunitních zahrad nastal během první světové války, kdy se v převážně v USA pěstovalo všude, kde to bylo možné. Důvodem byla nutnost zažehnání potravinové krize, která nastala v Evropě. V Veropě vznikaly hlavně tzv. samozásobitelské komunitní zahrady, kdy se péči o ně rozdělilo více lidí a také se o plodiny dělili. V Dánsku tato forma komunitních zahrad fungovala během obou světových válek (*Pokorná Radka, 2019, str. 113*).

Ve třicátých letech během hospodářské recese se lidé znovu vraceli k zahradničení, z důvodu obstarání potravin a případného výdělku. Jednotlivé zahrádky zakládaly nejdříve charity a obce. Vznikaly státní programy, které zajišťovaly semena a zahradníky. Existovaly dva druhy zahradnických programů. Subsistenční zahrady, které byly součástí domácností a komunitní zahrady, v nichž zahradníci dostávali mzdu. Tyto programy ale neumožňovaly prodej plodin a veškeré vypěstované plodiny putovaly do nemocnic a charitativních organizací. Tyto programy měly krátké trvaní, s rokem 1937 došlo k jejich ukončení.

K dalšímu rozvoji komunitních zahrad došlo během druhé světové války, kdy jen v USA zájem o pěstování vlastních plodin vzrostl o 50 %. Po útoku na Pearl Harbor produkovaly zahrady dokonce 42% spotřeby zeleniny v zemi. Po skončení druhé světové války došlo celkově k úpadku jakéhokoliv druhu zahradničení.

Na území hlavního města Prahy fungovaly především zahrady, které se zaměřovaly na produkci potravin, mluvíme o konci 19. století. Příkladem je i Rajská zahrada na Vinohradech, které sloužila k pokrytí poptávky po zelenině v dané části Prahy.

U nás má městské pěstitelství předchůdce v zahrádkářských koloniích, které vznikaly na okraji měst.

V roce 2011 navštívili čeští státní zástupci exkurzi do Německa na komunitní zahrady, projekt Princzessinengarten, který měl být inspirací pro možnosti komunitních zahrad ve městech. Jedná se o prostor jednoho sídliště, které bylo rozděleno mezi jednotlivé obyvatele. Vznikli tak komunitní zahrady, pro každého z jeho obyvatel.

Podmínkami pro tuto možnost je vlastnictví nemovitosti na tomto sídlišti a trvalý pobyt (*Městské zahradničení, 2019, str. 91*).

Vlivem tohoto projektu se zapojili i další státy, například Nizozemsko se v Rotterdamu rozhodlo vymezit prostor pro zřízení komunitních zahrad pro vyloučené obyvatelstvo, aby se mohlo lépe začlenit do společnosti. Irský Dublin se snaží v každá části svého města mít dostatek komunitních zahrad pro své obyvatele. (*Městské zahradničení, 2019, str. 94*).

Co, kde, proč?

1.1 Co je komunitní zahrada?

Komunitní zahrada je pozemek, ve většině případů patřící obci. Není však výjimkou, že pozemek poskytnou soukromé organizace, případně soukromé osoby (*Městské zahradničení, 2019, str. 49*). Většinou se nachází přímo v obci, ne v okrajových oblastech, není výjimkou, že se nachází přímo v centru.

Pozemek se rozdělí na menší části, které si mohou převzít jednotlivý občané. Každá komunitní zahrada má svá vlastní specifika. Pronájem záhonku nebývá většinou zpoplatněn, ale na oplátku se očekává výpomoc s udržováním okolí záhonků atd. Základní podmínkou však bývá trvalý pobyt v dané obci, ale jak zmiňuji výše, každá komunitní zahrada má svá vlastní specifika.

1.2 Kde jsou komunitní zahrady?

Dovoluji s zmínit, že každé město má minimálně jednu komunitní zahradu. Některé menší obce již také mají své komunitní zahrady. Velký rozvoj komunitních zahrad nastal v roce 2018, kdy se dostaly do povědomí širší veřejnosti (*Spilková Jana, 2016, str. 113*). V České republice je to pořád nové téma, ale stále více populární.

V dnešní době je stále více jednoduché zjistit, kde se komunitní zahrada nachází. Rozmach internetu, hlavně facebooku, nám umožňuje komunitní zahradu rychle najít.

Každá komunitní zahrada má vždycky svůj název, nejznámější jsou zahrady, které sdružuje spolek KOKOZA, například v Brně funguje spolek Otevřená zahrada Nadace Partnerství.

1.3 Proč komunitní zahrada?

Komunitní zahrada je výbornou alternativou pro lidi, kteří nemají možnost vlastní zahrady. Přeci jen na komunitních zahradách dochází k poznávání nových lidí, rozvoji komunikace atd.

Následně není péče o komunitní zahradu tak náročná, jako péče o vlastní zahradu. Tím, že je to alternativa klasické zahrady, tak je logicky menší, a z tohoto důvodu se lépe udržuje.

Spolek KOKOZA

Spolek se věnuje pěstování a kompostování od roku 2012, převážně v oblasti Prahy. Tato organizace se dále rozvíjela a k dnešnímu dni zaštiťuje mnoho projektů, které se týkají pěstování, udržitelnosti a recyklaci (*https://kokoza.cz/kdo-je-kokoza/).*

Spolek spravuje většinu komunitních zahrad v Praze, ale i jinde po republice. Jedním z pilířů této organizace je kompostování a také díky nim se do povědomí lidí dostali kompostéry s živou kulturou. Jako první představili možnost kompostování v domácím prostředí, tzv. domácí kompostéry.

Dnes pomáhají i firmám a úřadům založit komunitní zahrady, pomocí školení seznamují s touto možností pěstování, dále s balkonovým pěstováním, ale také hlavně s udržitelností, a hlavně s alternativní produkcí potravin, kdy po nahlédnutí do jejich internetových stránek zjistíte, co všechno se dá vypěstovat v pohodlí domova.

Komunitní zahrada v Litoměřicích

Komunitní zahrada v Litoměřicích je opravdu nová záležitost. K jejímu založení došlo teprve v loňském roce, kdy po dlouhém jednání s městským úřadem, došlo k předání nevyužívaného pozemku pod organizaci KOZA.

Organizace KOZA byl pilotní nápad pouze jednoho člena, který si prvotně pěstoval zeleninu na svém balkónu v panelovém domě. Vlivem neshod s okolními obyvateli hledala tato osoba jiné řešení, až narazila na spolek KOKOZA. Ten ji přivedl na první myšlenku k založení komunitní zahrady. Díky sociálním sítím nalezla další podobně smýšlející osoby

a rozhodli se představit návrh městu. I přes nějaké komplikace nakonec došlo k dohodě mezi městem a organizací a mohlo se začít s úpravami.

K oficiálnímu představení komunitní zahrady Koza došlo 1. dubna 2022 a následnému rozdělení záhonků. Aktuálně má spolek 12 záhonků, o rozměrech 1,5 m x 2 m, a společnou bylinkovou zahrádku. Správa záhonků funguje na domluvě, nikoliv za úplatu. Jednotlivý nájemci záhonku se starají o „svůj“ záhonek a zároveň udržují okolí záhonků, tudíž se podílejí na sekání trávy v okolí, rovným dílem se dělí o náklady na elektřinu a vodu a také pomáhají při vedlejších akcích organizace. Organice pořádá mnoho dnes moderních swapů, od rostlin, přes knihy, oblečení až po služby a tím pádem vznikla zajímavá komunita lidí, které spojuje nejen péče o záhonek.

Alternativní potravinové sítě

1.4 Farmářské trhy

Jedním z prvních představitelů alternativních potravinových sítí jsou farmářské trhy. U nás se jedná celkově o novinku, první probíhal v roce 2009 a byla to spíše zkouška, zda o tuto možnost nákupu bude zájem (*Spilková Jana, 2019, str. 44).*

Již o rok později se farmářské trhy dočkaly velkého rozmachu po celé republice a velké popularity u obyvatelstva. Pomohlo tomu i o rok později dotace na farmářské trhy od Ministerstva životního prostředí. Některé trhy jsou jednorázové, některé se konají pravidelně.

Je nutno podotknout, že nakupovat u farmářů bylo možno i před rokem 2009, ale museli jste si farmáře najít a dojet si k němu a nebylo vždy zárukou, že bude mít vše, co byste chtěli nakoupit.

V dnešních letech probíhá pravidelně 200 farmářských trhů, jejichž seznam naleznete na internetových stránkách Ministerstva životního prostředí, které je i nadále podporuje.

Čím větší popularitu u nás trhy mají, tím větší mají trhy nabídku. Počáteční trhy nabízeli převážně zeleninu, ovoce a mléčné výrobky. Dnes je možné nakoupit na trzích veškeré zboží, které běžně nakupujete například v supermarketu, tedy od pečiva, přes zeleninu a ovoce, až po maso a výrobky z něj, není raritou, že na nich najdete přírodní

kosmetiku, protože farmářské trhy mají své stále pravidlo a tím je, že výrobek musí být váš výrobek.

1.5 Bedýnky neboli bedýnková schémata

Bedýnky byly už v 60. letech minulého století populární v okolních státech. U nás se ovšem staly populární až po úspěchu farmářských trhů. Hlavní myšlenka spočívá v tom, že zaplatí farmáři určitou sumu a on Vám za to dá bedýnku svých přebytků (*Spilková Jana, 2019, str. 78).* Dříve byla bedýnka spíše náhodná, dnes si i můžete vybrat, co do bedýnky chcete dát a jakou bude mít hodnotu.

Tato metoda je pro mnoho lidí pohodlnější, protože Vám bedýnku dopraví farmář až domů. Některé internetové obchody dokonce tyto bedýnky již nabízejí i za farmáře a zemědělce, se kterými mají dohodu o jejich prodeji a tím usnadňují farmáři/zemědělci práci s rozvozem. Jedním z těch obchodů je např. kosik.cz, kde si i přímo můžete v seznamu zvolit farmáře, od kterého produkty chcete kupovat.

V mém nejbližším okolí nabízí například tuto možnost rodinná farma v Trávčicích, kde je bedýnka buď již připravena, nebo si ji nakombinujete podle svých představ. Vlivem sociálních sítí se možnosti zjednodušují, a i rodinná farma Trávčice nabídku zasílá na messenger a vy se rozhodnete.

1.6 Zemědělství podporované komunitou

Jedná se o druh prodeje, kdy si jednotlivci domluví sami ve svém okolí farmáře/zemědělce, který jim prodává své přebytky. Tento druh alternativní potravinové sítě je populární hlavně na vesnicích, kde jsou obyvatelé přímo u zdroje.

Tento druh alternativní potravinové sítě vznikl v Japonsku, a za jejím vznikem stojí hlavně probíhající válka, která kontaminovala mnoho půdy. Z tohoto důvodu se lidé snažili domluvit s farmářem/zemědělcem, který kontaminovanou půdu neměl (*Spilková Jana, 2019, str. 91).*

U nás se dá tento druh přirovnat k výměně, která u nás na vesnicích probíhala dlouhá léta a v některých oblastech ještě probíhá. Např. jeden farmář měl slepice, tudíž

dodával vajíčka, jiný měl krávy, dodával mléko, zemědělec měl zeleninu, dodával zeleninu a ten, kdo neměl ani zvířata nebo plodiny dodával pracovní sílu, případně jiné produkty (dřevo, látky, chléb a jiné).

Komunitní zahrady v alternativních potravinových sítích

Komunitní zahrady bohužel v tuto dobu neslouží jako úplná náhrada, respektive rovnocenný partner pro farmářské trhy.

Svými výpěstky jednotlivý členové ve většině případů pokryjí pouze svoje náklady na spotřebu, maximálně vymění plodinu za jinou, kterou nevypěstovali.

Ale zase možnost toho, že jsem v určité oblasti soběstačný, je velmi osvobozující. V dnešní době obrovského konzumu je velkým přínosem, že si jedinec vypěstuje to, co je sám schopen zkonzumovat, nejlépe kompletně využít.

Výměna plodin probíhá v rámci jedné komunitní zahrady a dbá se na myšlenku bezezbytkového pěstování, tudíž co já nejsem schopen zkonzumovat, může zkonzumovat druhý.

Příklad uvedu z vlastní zkušenosti. Pěstuji ředkvičky, běžně využívám červenou část, zelenou jsem vyhazovalo na kompost, kamarádka mi sdělila, že listy si vezme na špenát a kořen můžeme zasadit znovu do země, nevyroste již znovu celá ředkvička, ale jen listy a ty se pak už dávají do špenátu i s kořeny. Díky mému překvapenému výrazu mi uvedla další možná využití všech částí plodin, které se pěstují.

Tím vyvstává skvělá myšlenka na zpracování všeho, co vypěstujeme a následně nevzniká žádný odpad, i když biologický, nebo vzniká v minimálním množství, vlivem toho nedochází k vysokému zamořování planety.

Praktická část – dotazník a jeho vyhodnocení

1. Formulace výzkumné otázky

V posledních letech se stále častěji objevují iniciativy zaměřené na ekologické a komunitní způsoby využívání veřejného prostoru. Jedním z těchto trendů jsou komunitní zahrady, které slouží nejen k pěstování plodin, ale také jako místo setkávání, spolupráce a posilování sousedských vztahů.

Tento koncept je velmi rozšířený zejména v západních zemích, ale i v České republice se postupně rozvíjí. Otázkou zůstává, do jaké míry je veřejnost s komunitními zahradami obeznámena, zda o ně má zájem a jaký význam jim přikládá.

Cílem praktické části této práce je zjistit, jaký je postoj veřejnosti ke komunitním zahradám, zda by lidé měli zájem se na nich podílet a jaká je jejich informovanost o tomto typu prostoru.

Na základě tohoto cíle byla formulována následující výzkumná otázka:

„Jaký je postoj veřejnosti ke komunitním zahradám a jaký je jejich potenciál pro využití v místním prostředí?“

Cílem výzkumu je zjistit, jaký je postoj veřejnosti ke komunitním zahradám, jaká je míra jejich povědomí o tomto konceptu a zda by měli zájem se do fungování komunitní zahrady aktivně zapojit. Zároveň je cílem identifikovat, jaké výhody a případné bariéry lidé vnímají při využívání komunitních zahrad.

Téma komunitních zahrad jsem si zvolila z důvodu osobního zájmu a aktuálnosti této problematiky. Bydlím v bytovém domě, a tak nemám možnost vlastního zahradničení ani přímého kontaktu s přírodou v rámci soukromého prostoru. Z toho důvodu mě myšlenka komunitní zahrady zaujala jako zajímavá alternativa, která by mohla propojit lidi z okolí a zároveň přispět k udržitelnějšímu způsobu života ve městě.

Zajímá mě, zda by podobné zahrady měly potenciál i v našem prostředí, jak je veřejnost vnímá, a zda by byl o ně reálný zájem. Výzkum mi umožňuje nejen hlouběji prozkoumat toto téma, ale také zjistit, zda by komunitní zahrada mohla být přínosem i pro moji vlastní čtvrť.

2. Formulace obecné hypotézy

Na základě výzkumné otázky a cíle praktické části práce byly stanoveny hypotézy, které se zaměřují na informovanost veřejnosti o komunitních zahradách a na míru jejich zájmu o tento typ prostoru.

Cílem je ověřit, zda je veřejnost s tímto konceptem obeznámena a zda by byla ochotná se do jeho fungování aktivně zapojit. Hypotézy zároveň zohledňují i osobní situaci respondenta (např. zda má nebo nemá vlastní zahradu), která může ovlivnit jeho postoj ke komunitnímu zahradničení.

Hypotéza: Veřejnost má obecně povědomí o komunitních zahradách, přičemž o jejich fungování projevují zájem zejména lidé bez přístupu k vlastní zahradě. Tito lidé jsou ochotni se aktivně zapojit, a to zejména díky vnímanému přínosu v oblasti pěstování vlastních plodin a posilování sousedských vztahů.

Tato hypotéza bude ověřena prostřednictvím dotazníkového šetření mezi vybranou skupinou respondentů. Výsledky výzkumu následně ukáží, zda se stanovený předpoklad potvrdí, nebo bude třeba je revidovat.

3. Sestavení seznamu sledovaných proměnných

Pro realizaci výzkumu byla sestavena sada proměnných, které odpovídají cíli práce – zjistit informovanost a zájem ekonomicky aktivních osob bez vlastní zahrady o komunitní zahrady.

Výběr proměnných reflektuje jak základní charakteristiky respondentů, tak klíčové aspekty výzkumné otázky a formulovaných hypotéz. Zároveň bylo stanoveno, že výzkumný vzorek bude tvořit populace ekonomicky aktivních osob, které nemají vlastní zahradu, jelikož tato skupina je hlavním cílem studie. Pohlaví respondentů nebylo omezeno.

a) Sociodemografické proměnné

věk respondenta,

pohlaví,

dosažené vzdělání,

rodinný stav,

velikost místa bydliště (město/obec, počet obyvatel),

typ bydlení (byt, rodinný dům bez zahrady),

ekonomická aktivita (zaměstnanec, OSVČ, student při práci apod.),

výše příjmu (v orientačních intervalech).

b) Proměnné vztahující se k výzkumné otázce

znalost pojmu komunitní zahrada (ano/ne, zdroj informace),

dosavadní zkušenost s komunitní zahradou (aktivní účast, návštěva, pouze znalost zprostředkovaně),

míra zájmu o zapojení se do komunitní zahrady,

motivace k případnému zapojení (rekreace, pěstování potravin, sociální kontakty, vzdělávání, jiné důvody),

bariéry či důvody nezájmu (časová náročnost, nedostatek informací, nezájem o danou aktivitu apod.),

očekávaná frekvence využívání komunitní zahrady, pokud by byla dostupná,

ochota finančně či jinak přispět na její provoz,

preference konkrétních aktivit (pěstování zeleniny, bylinek, okrasných rostlin, společenské akce, vzdělávací programy).

c) Kontrolní proměnné

vzdálenost bydliště od potenciální komunitní zahrady,

časové možnosti a pracovní vytížení,

dostupnost alternativ (např. využívání zahrady příbuzných nebo přátel).

Členění sledovaných proměnných do tří kategorií – sociodemografických, proměnných vztahujících se k výzkumné otázce a kontrolních proměnných – umožňuje získat ucelený obraz o zkoumané problematice. Sociodemografické proměnné poskytují základní charakteristiku respondentů a umožňují porovnat výsledky mezi jednotlivými skupinami.

Proměnné vztahující se k výzkumné otázce přímo reflektují informovanost a zájem ekonomicky aktivních osob bez vlastní zahrady o komunitní zahrady a slouží k ověření formulovaných hypotéz. Kontrolní proměnné pak umožňují identifikovat faktory, které by mohly výsledky výzkumu ovlivnit, a tím přispívají k jejich přesnější interpretaci.

Typ	Otázka	Druh odpovědi
Věk respondenta	„Uveďte svůj věk“ / „Zařaďte se do věkové kategorie“	Otevřená numerická / uzavřená (intervaly)
Pohlaví	„Jaké je Vaše pohlaví?“	Uzavřená (výběr z možností)
Vzdělání	„Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?“	Uzavřená (kategorie)
Rodinný stav	„Jaký je Váš současný rodinný stav?“	Uzavřená (kategorie)
Počet členů Vaší domácnosti	„Jaký je počet členů ve Vaší domácnosti?“	Uzavřená (výběr z možností)
Počet dětí v domácnosti	„Jaký je počet dětí ve Vaší domácnosti?“	Uzavřená (výběr z možností)
Velikost místa bydliště	„V jak velkém městě/obci žijete?“	Uzavřená (intervaly počtu obyvatel)
Typ bydlení	„Bydlíte v bytě, nebo v rodinném domě bez zahrady?“	Uzavřená (výběr z možností)
Ekonomická aktivita	„Jaká je Vaše současná pracovní situace?“	Uzavřená (kategorie)
Výše příjmu	„Do jakého příjmového pásma spadá Váš čistý měsíční příjem?“	Uzavřená (intervaly)
Znalost pojmu	„Znáte pojem komunitní zahrada?“	Dichotomická (ano/ne)
Zdroj informace	„Odkud jste se o komunitních zahradách dozvěděl/a?“	Vícevýběrová uzavřená + „jiné“
Dosavadní zkušenost	„Máte osobní zkušenost s komunitní zahradou?“	Uzavřená (více možností)
Míra zájmu o zapojení	„Jak velký zájem byste měl/a zapojit se do komunitní zahrady?“	Likertova škála (1–5)
Motivace k zapojení	„Jaké jsou Vaše hlavní důvody pro zapojení?“	Vícevýběrová uzavřená + „jiné“
Bariéry nezájmu	„Jaké jsou důvody, proč byste se nezapojil/a?“	Vícevýběrová uzavřená + „jiné“
Očekávaná frekvence využívání	„Jak často byste komunitní zahradu využíval/a?“	Uzavřená (intervaly)
Ochota přispět na provoz	„Byl/a byste ochoten/a finančně přispět na provoz komunitní zahrady?“	Ordinalní (intervaly částek)
Preference aktivit	„Jaké aktivity byste v komunitní zahradě upřednostnil/a?“	Vícevýběrová uzavřená
Vzdálenost od bydliště	„Jak daleko je Vaše bydliště od potenciální komunitní zahrady?“	Uzavřená (intervaly vzdálenosti)

Časové možnosti	„Kolik volného času týdně byste mohl/a věnovat aktivitám v komunitní zahradě?“	Otevřená / uzavřená (intervaly)
Alternativní možnosti	„Máte možnost využívat zahradu u příbuzných či přátel?“	Dichotomická (ano/ne)

Výše uvedené proměnné tvoří základ pro sestavení dotazníku a následnou analýzu výsledků výzkumu. Jejich výběr byl proveden tak, aby odpovídal výzkumným cílům a umožnil ověření stanovených hypotéz.

4. Rozhodnutí o populaci a způsobu sběru dat

Pro účely této práce byla jako nástroj sběru dat zvolen dotazník, který umožňuje oslovit větší počet respondentů a efektivně získat kvantitativní data potřebná pro ověření stanovených hypotéz.

Výzkum je zaměřen na ekonomicky aktivní osoby, které nemají přístup k vlastní zahradě (například bydlí v bytových domech či jiných typech městského bydlení). Tato skupina byla zvolena záměrně, protože komunitní zahrady by pro ni mohly představovat reálnou alternativu k soukromému zahradničení a poskytnout prostor pro aktivní využití volného času a posilování komunitních vztahů.

Pohlaví respondentů nebylo omezeno. Hlavním kritériem pro zařazení do výzkumného vzorku je tedy ekonomická aktivita a současně fakt, že respondent nevlastní zahradu.

Sběr dat proběhne pomocí online dotazníkového šetření, které bude distribuováno prostřednictvím sociálních sítí a elektronické komunikace. Tento způsob umožňuje rychlé oslovení cílové skupiny, zejména mezi obyvateli měst a městských částí, kde je potenciál pro vznik komunitních zahrad nejvyšší.

Dotazník bude anonymní a jeho vyplnění bude zcela dobrovolné. Účastníci budou na začátku dotazníku informováni o účelu výzkumu i podmínkách zpracování údajů.

5. Sestavení dotazovacího nástroje

a) Volba dotazovacího nástroje

Pro účely výzkumu byl zvolen **kvantitativní dotazovací nástroj – dotazník**, který umožňuje efektivní sběr dat od většího množství respondentů v relativně krátkém čase.

Tento nástroj je vhodný pro zjišťování **postoje, informovanosti a zájmu veřejnosti**, tedy proměnných, které jsou snadno měřitelné pomocí uzavřených otázek a škál.

Dotazník byl vytvořen s ohledem na hlavní cíl výzkumu a navržen tak, aby ověřil stanovené hypotézy týkající se zájmu ekonomicky aktivních osob bez vlastní zahrady o komunitní zahrady. Online forma byla zvolena zejména kvůli snadné distribuci mezi cílovou skupinu, a to prostřednictvím sociálních sítí a elektronické komunikace.

b) Struktura dotazníku

Dotazník je strukturován do několika částí:

- Úvodní informace – obsahují krátké představení výzkumu, jeho účel, ujištění o anonymitě a poděkování respondentovi za účast.
- Filtrační otázky – slouží k ověření, zda respondent splňuje základní kritéria výzkumu (je ekonomicky aktivní a nevlastní zahradu). Respondenti, kteří tyto podmínky nesplňují, nejsou do analýzy zařazeni.
- Hlavní část dotazníku – zaměřuje se na míru informovanosti o komunitních zahradách, postoj k tomuto tématu a zájem o zapojení. Obsahuje také otázky zjišťující očekávané přínosy a případné obavy nebo bariéry.
- Závěrečné otázky – sbírají základní údaje o respondentovi (věk, typ bydlení), které slouží pro statistické zpracování a srovnání výsledků mezi skupinami.

Otázky jsou převážně uzavřené (výběr z možností, škálové hodnocení, zaškrtávací pole), aby bylo možné výsledky kvantitativně zpracovat. U dvou otázek je ponechán prostor pro doplnění vlastní odpovědi formou otevřeného textu (u „jiného důvodu“ nebo „jiného přínosu“).

c) Vazba jednotlivých otázek na hypotézy a sledované proměnné

Struktura dotazníku byla navržena tak, aby jednotlivé otázky odpovídaly konkrétním výzkumným hypotézám a umožnily jejich následné ověření. Zároveň každá otázka odpovídá jedné nebo více sledovaným proměnným uvedeným v předchozí kapitole.

6. Sběr dat

a) Volba dotazovacího nástroje a jeho odůvodnění

Pro účely výzkumu byl zvolen **kvantitativní dotazovací nástroj – dotazník**, který umožňuje efektivní sběr dat od většího množství respondentů v relativně krátkém čase. Tento nástroj je vhodný pro zjišťování **postoje, informovanosti a zájmu veřejnosti**, tedy proměnných, které jsou snadno měřitelné pomocí uzavřených otázek a škál.

Dotazník byl vytvořen s ohledem na hlavní cíl výzkumu a navržen tak, aby ověřil stanovené hypotézy týkající se zájmu ekonomicky aktivních osob bez vlastní zahrady o komunitní zahrady. Online forma byla zvolena zejména kvůli snadné distribuci mezi cílovou skupinu, a to prostřednictvím sociálních sítí a elektronické komunikace.

b) Struktura dotazníku

Dotazník je strukturován do několika částí:

- **Úvodní informace** – obsahují krátké představení výzkumu, jeho účel, ujištění o anonymitě a poděkování respondentovi za účast.
- **Filtrační otázky** – slouží k ověření, zda respondent splňuje základní kritéria výzkumu (je ekonomicky aktivní a nevlastní zahradu). Respondenti, kteří tyto podmínky nesplňují, nejsou do analýzy zařazeni.
- **Hlavní část dotazníku** – zaměřuje se na míru informovanosti o komunitních zahradách, postoj k tomuto tématu a zájem o zapojení. Obsahuje také otázky zjišťující očekávané přínosy a případné obavy nebo bariéry.
- **Závěrečné otázky** – sbírají základní údaje o respondentovi (věk, typ bydlení), které slouží pro statistické zpracování a srovnání výsledků mezi skupinami.

Otázky jsou převážně **uzavřené** (výběr z možností, škálové hodnocení, zaškrtávací pole), aby bylo možné výsledky kvantitativně zpracovat. U dvou otázek je ponechán prostor pro doplnění vlastní odpovědi formou otevřeného textu (u „jiného důvodu“ nebo „jiného přínosu“).

Vazba jednotlivých otázek na hypotézu a sledované proměnné

Struktura dotazníku byla navržena tak, aby jednotlivé otázky odpovídaly konkrétní výzkumné hypotéze a umožnily její následné ověření. Zároveň každá otázka odpovídá jedné nebo více sledovaným proměnným uvedeným v předchozí kapitole.

Následující přehled ukazuje, jak jsou otázky v dotazníku propojeny s hypotézou:

Otázka v dotazníku - Ověřovaná hypotéza / proměnná

- Jste ekonomicky aktivní? Výběrová kritéria – slouží k zařazení do výzkumného vzorku
- Znáte pojem komunitní zahrada? H – informovanost veřejnosti o komunitních zahradách
- Odkud jste se o komunitních zahradách dozvěděl/a? H – rozšířenost a zkušenost s komunitními zahradami
- Máte osobní zkušenost s komunitní zahradou? H – celkové povědomí o komunitních zahradách
- Jaký velký zájem byste měl/a zapojit se do komunitní zahrady? H – celkový zájem o zapojení, s důrazem na osoby bez vlastní zahrady
- Jaké přínosy by pro Vás komunitní zahrada mohla mít? H – konkrétní přínosy (pěstování, sousedství, čas venku...)
- Jaké důvody by Vám mohly bránit v zapojení? Bariéry a překážky – doplňková proměnná, která může ovlivňovat míru zájmu
- V jakém typu bydlení žijete? Doplňková sociodemografická proměnná – může ovlivnit výsledky (např. typ bydlení a zájem)
- Váš věk, pohlaví, rodinný stav, výše příjmů, atd. - Doplňková proměnná – umožňuje rozdělení a porovnání výsledků podle věkových skupin

7. Analýza dat

Pro vyhodnocení výzkumu zaměřeného na téma komunitních zahrad a alternativních potravinových řetězců byl využit soubor dat získaný prostřednictvím dotazníkového šetření. Dotazník obsahuje dvacet otázek a cílovým počtem respondentů je přibližně sto osob. Hlavním cílem analýzy bylo ověřit výzkumnou hypotézu, že veřejnost má obecně povědomí o komunitních zahradách, přičemž o jejich fungování projevují

zájem zejména lidé bez přístupu k vlastní zahradě. Tito lidé jsou ochotni se aktivně zapojit, a to zejména díky vnímanému přínosu v oblasti pěstování vlastních plodin a posilování sousedských vztahů.

Analýza probíhala v několika krocích. Nejprve byla provedena deskriptivní statistika, která shrnuje základní charakteristiky souboru respondentů. Jednalo se zejména o sociodemografické proměnné (věk, pohlaví, vzdělání, bydliště), dále o rozložení odpovědí týkajících se povědomí o komunitních zahradách, vlastnictví vlastní zahrady a deklarovaného zájmu o zapojení do činnosti komunitní zahrady. Deskriptivní část byla doplněna vhodnými grafy (sloupcové, koláčové), které poskytují názornou představu o struktuře dat.

Následně bylo přistoupeno k testování výzkumné hypotézy. Pro zjištění, zda existuje rozdíl v zájmu o zapojení mezi lidmi s vlastní zahradou a bez ní, byl využit chí-kvadrát test nezávislosti. Pokud byly odpovědi na otázky týkající se míry zájmu koncipovány jako ordinální škála (např. 1–5), lze uvažovat také o využití t-testu či neparametrického Mann-Whitneyova testu. Současně byl sledován vztah mezi povědomím o komunitních zahradách a ochotou se zapojit, který byl analyzován pomocí korelační analýzy.

Další část analýzy se zaměřila na motivace respondentů k případnému zapojení. Odpovědi na otázky zjišťující důvody (například zájem o pěstování vlastních plodin, budování sousedských vztahů, ekologické motivace nebo relaxační funkce) byly vyhodnoceny pomocí frekvenční analýzy. Pokud se ukáže, že motivací je více a mají komplexní charakter, bylo možné využít i faktorovou analýzu, která umožnila identifikovat skryté souvislosti mezi jednotlivými důvody.

Celkový počet sto respondentů představoval dostatečný základ pro průzkumný charakter výzkumu. I když vyšší počet by zvýšil robustnost statistických testů, tato velikost vzorku umožnila provést základní analýzy a přinést relevantní závěry k ověření formulované hypotézy.

8. Interpretace výsledků

Dotazníkové šetření bylo zaměřeno na zjištění postojů veřejnosti k myšlence komunitních zahrad a jejich potenciálnímu využívání. Pro toto dotazníkové šetření bylo osloveno 200 lidí, ale pro náš průzkum byla vybrána jen polovina, která splňovala naše požadavky, kdy prioritním požadavkem byl věk, tedy plnoletost a také ekonomická

aktivita. Celkem se jej tedy zúčastnilo 100 respondentů, což poskytuje dostatečný základ pro orientační náhled na vnímání této problematiky v rámci sledovaného vzorku. V následující části jsou prezentovány a interpretovány výsledky, které ukazují, do jaké míry jsou lidé ochotni komunitní zahradu navštěvovat, jaké motivace je k tomu vedou a jaké případné bariéry mohou jejich zapojení ovlivnit.

a) Sociodemografické proměnné

1. *Uveďte svůj věk (zařaďte se do věkové kategorie)*

Výzkumný vzorek byl vybrán z respondentů, kteří jsou starší 18-ti let. Náš výsledek tudíž tvoří převážně starší věkové skupiny. Nejvíce zastoupení jsou respondenti ve věku 36–40 let (27 %) a 51 let a více (24 %). Naopak nejméně zastoupena je skupina 18–25 let (4 %). To naznačuje, že se do šetření zapojili spíše lidé středního a vyššího věku, což může ovlivnit postoje k využívání komunitní zahrady – starší respondenti mohou mít větší zkušenost se zahradničením a odlišnou motivaci než mladší generace.

Graf č. 1 – Věkové kategorie

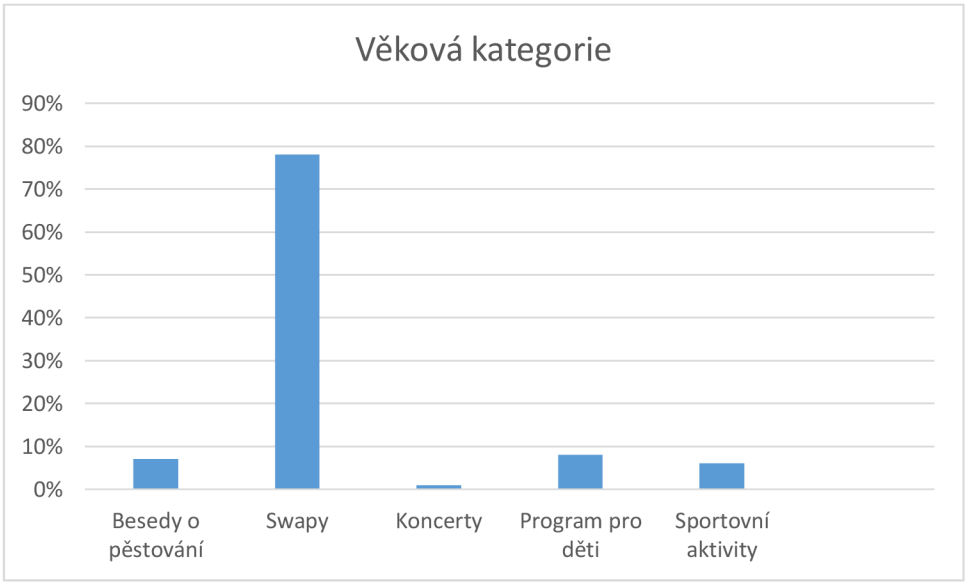

Zdroj: vlastní zpracování

2. *Jaké je Vaše pohlaví?*

V otázce týkající se pohlaví respondentů se ukazuje, že většinu tvoří ženy, které představují 69 % všech účastníků, zatímco muži tvoří 31 %. Odpověď „jiné“ nebyla u žádného respondenta zaznamenána. Tento poměr může mít vliv na celkové výsledky

dotazníku, zejména pokud se témata dotazníku vztahují k preferencím nebo zkušenostem, které mohou být do jisté míry ovlivněny pohlavím.

Graf č. 2 - Pohlaví

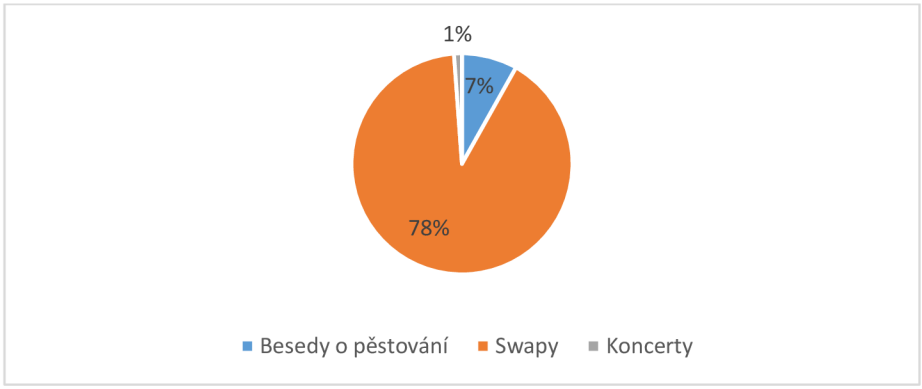

Zdroj: vlastní zpracování

3. *Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?*

V otázce týkající se nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů převládá středoškolské vzdělání, které má 46 respondentů. Odborné učiliště absolvovalo 41 účastníků, zatímco vysokou školu dokončilo 8 respondentů a vyšší odbornou školu pouze 2 respondenti. Základní vzdělání uvedli 3 respondenti.

Tento rozložení ukazuje, že většina respondentů má prakticky orientované či středoškolské vzdělání, což může ovlivňovat jejich přístup k určitým tématům nebo preferencím v dotazníku. Přítomnost respondentů s vysokoškolským vzděláním sice tvoří menšinu, ale může přinést odlišné pohledy, které je vhodné při interpretaci výsledků zohlednit.

Graf č. 3 – Nejvyšší dosažené vzdělání

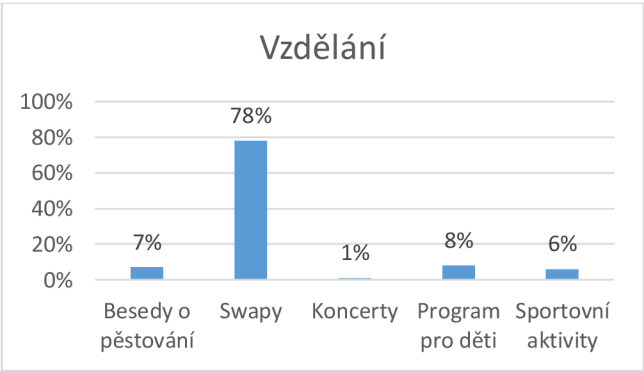

Zdroj: vlastní zpracování

4. *Jaký je Váš aktuální rodinný stav?*

V otázce týkající se rodinného stavu respondentů se největší skupina nachází v partnerském vztahu, kterou tvoří 34 účastníků. Svobodní jsou 28 respondentů, zatímco v manželství žije 25 respondentů. Rozvedených je 13 a žádný respondent neuváděl stav vdovy či vdovce.

Toto rozložení ukazuje, že většina respondentů má nějaký formální či neformální partnerský vztah, což může ovlivňovat jejich zkušenosti, preference či postoje v rámci témat dotazníku. Menší skupina rozvedených či svobodných pak přináší odlišné perspektivy, které je vhodné při interpretaci výsledků zohlednit.

Graf č. 4 – Rodinný stav

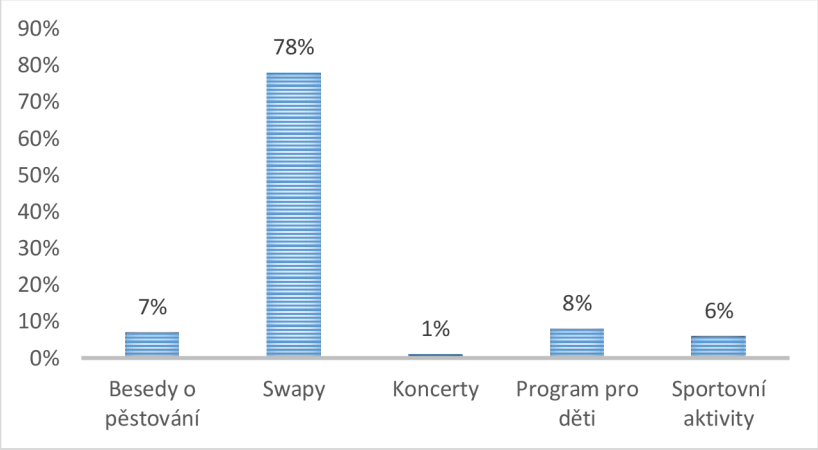

Zdroj: vlastní zpracování

5. *Jaký je aktuální počet členů Vaší domácnosti?*

V otázce týkající se aktuálního počtu členů domácnosti je nejčastější velikost tříčlenná domácnost, kterou uvedlo 35 respondentů. Dvojčlenné domácnosti mají 31 účastníků a domácnosti s jedním členem tvoří 27 respondentů. Čtyřčlenné domácnosti uvádí 5 respondentů a více než čtyři členy má pouze 2 účastníci.

Tento rozložení ukazuje, že většina respondentů žije v menších domácnostech, typicky s jedním až třemi členy. Menší zastoupení větších domácností může ovlivnit vnímání a preference týkající se témat, která souvisejí s rodinným životem nebo domácností.

Graf č. 5 – Počet členů domácnosti

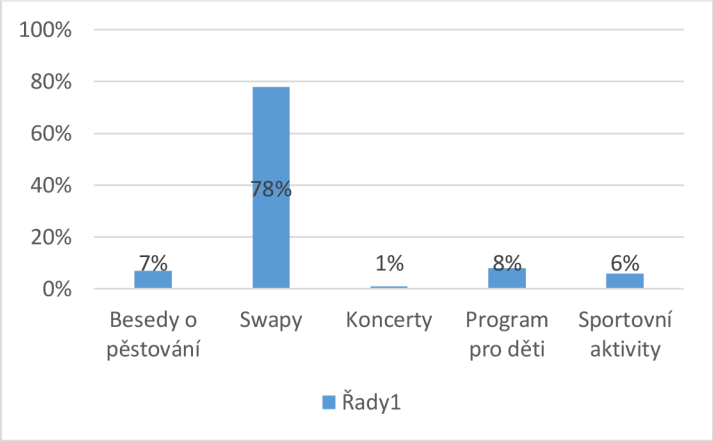

Zdroj: vlastní zpracování

6. *Kolik dětí je ve Vaší domácnosti?*

V otázce týkající se počtu dětí v domácnosti většina respondentů, konkrétně 58, uvedla, že děti v domácnosti nemají. Jedno dítě má 35 respondentů, dvě děti 5 účastníků a tři či více dětí pouze 2 respondenti.

Tento výsledek ukazuje, že většina domácností dotazovaných je bezdětná, což může ovlivňovat jejich názory a potřeby v oblastech, které se týkají rodiny nebo péče o děti. Domácnosti s dětmi tvoří menšinu, ale přinášejí specifické perspektivy, které je vhodné při interpretaci výsledků zohlednit.

Graf č. 6 – Počet dětí v domácnosti

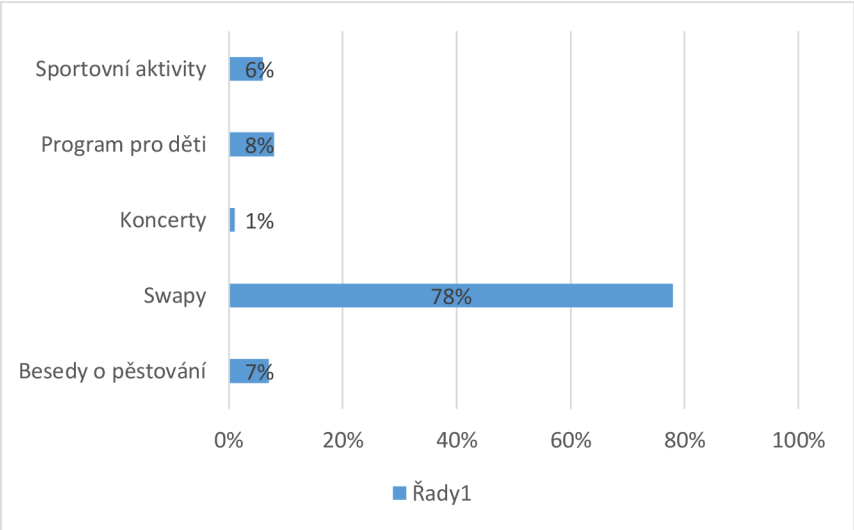

Zdroj: vlastní zpracování

7. *V jak velkém městě/obci žijete?*

V otázce týkající se velikosti města či obce, ve které respondenti žijí, nejvíce účastníků (52 respondentů) pochází z měst s populací mezi 20 001 a 30 000 obyvatel. Menší zastoupení má populace 1–500 obyvatel (9 respondentů), 501–1 000 obyvatel (12 respondentů), 1 001–10 000 obyvatel (21 respondentů) a 10 001–20 000 obyvatel (6 respondentů). Žádný respondent nežije ve městě s více než 30 000 obyvateli.

Tento výsledek naznačuje, že většina respondentů žije v menších až středně velkých městech, což může ovlivnit jejich zkušenosti a preference týkající se životního stylu, dostupnosti služeb nebo komunitního života. Absence respondentů z velkých měst může znamenat, že perspektiva velkoměstských obyvatel není v tomto průzkumu zastoupena.

Graf č. 7 – Velikost obce/města, kde žijete

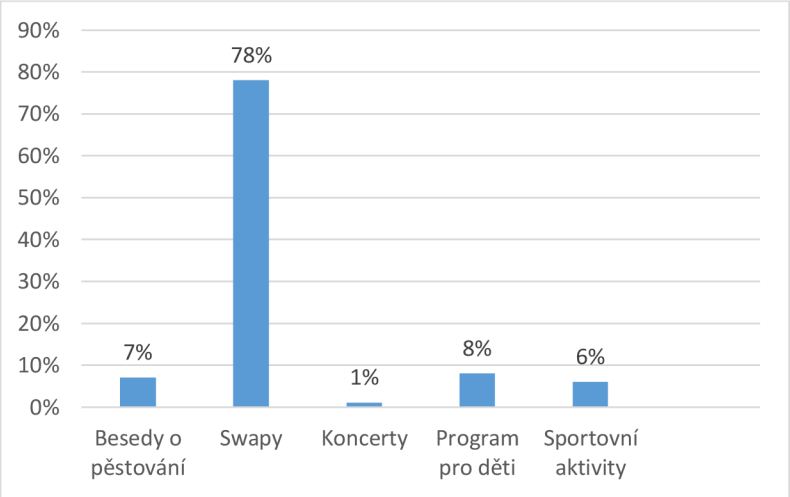

Zdroj: vlastní zpracování

8. *Bydlíte v bytě, nebo v rodinném domě/bytovém domě bez zahrady?*

Většina respondentů uvedla, že žije v bytě, tuto možnost zvolilo 78 osob. Oproti tomu 22 respondentů bydlí v rodinném domě bez zahrady. Výsledky tak ukazují, že bytové bydlení mezi dotázanými převažuje, zatímco podíl domácností obývajících dům bez zahrady je podstatně nižší.

Graf č. 8 – Druh Vašeho bydlení

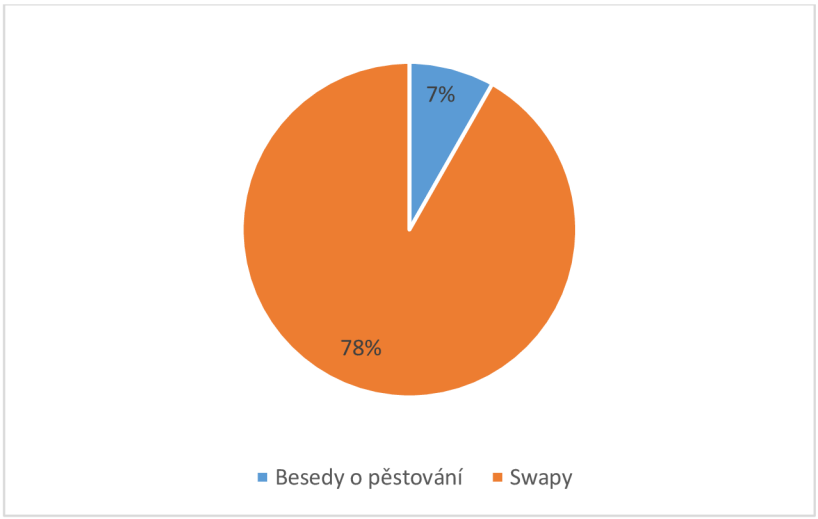

Zdroj: vlastní zpracování

9. *Jaká je Vaše současná pracovní situace?*

Mezi respondenty převažují osoby v zaměstnaneckém poměru, tuto variantu uvedlo 72 účastníků šetření. Dalších 17 osob působí jako osoby samostatně výdělečně činné. Na mateřské či rodičovské dovolené se nachází 7 respondentů a pouze 4 z dotázaných jsou v současnosti nezaměstnaní. Celkové výsledky tedy ukazují, že většina oslovených má stabilní pracovní postavení, přičemž nezaměstnanost je mezi nimi zastoupena jen v minimální míře.

Graf č. 9 – Vaše současná pracovní situace

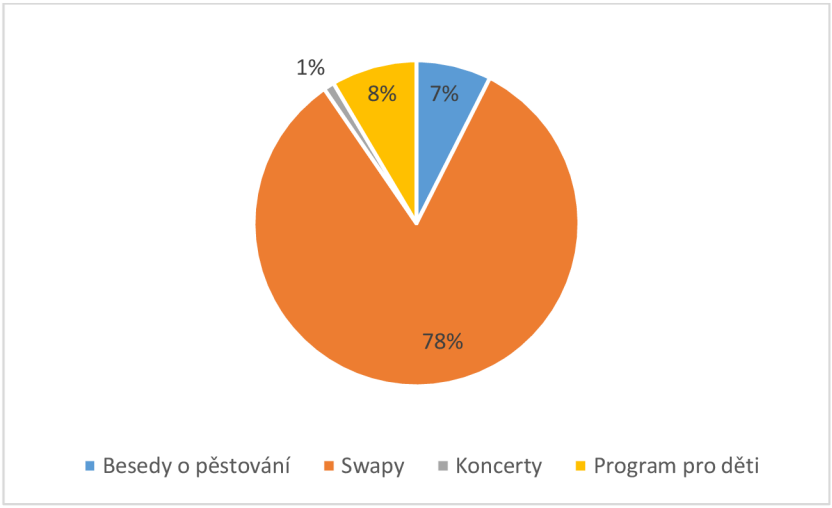

Zdroj: vlastní zpracování

10. Do jakého příjmového pásma spadá Váš čistý měsíční příjem?

Nejpočetnější skupinu tvoří respondenti s čistým měsíčním příjmem v rozmezí 20 001 až 30 000 Kč, kam spadá 61 osob, což představuje 61 % všech dotázaných. Druhou nejčastější kategorií je pásmo 30 001 až 40 000 Kč, které uvedlo 24 respondentů, tedy 24 %. Příjmy do 15 000 Kč vykazuje 7 osob (7 %), zatímco 4 respondenti (4 %) spadají do pásma 15 001 až 20 000 Kč a stejný počet uvedl příjem 40 001 Kč a více. Z výsledků je patrné, že více než čtyři pětiny účastníků šetření dosahují čistého měsíčního příjmu v intervalu 20 001 až 40 000 Kč, což lze označit za dominantní příjmovou skupinu mezi zkoumaným vzorkem.

Graf č. 10 – Váš čistý měsíční příjem

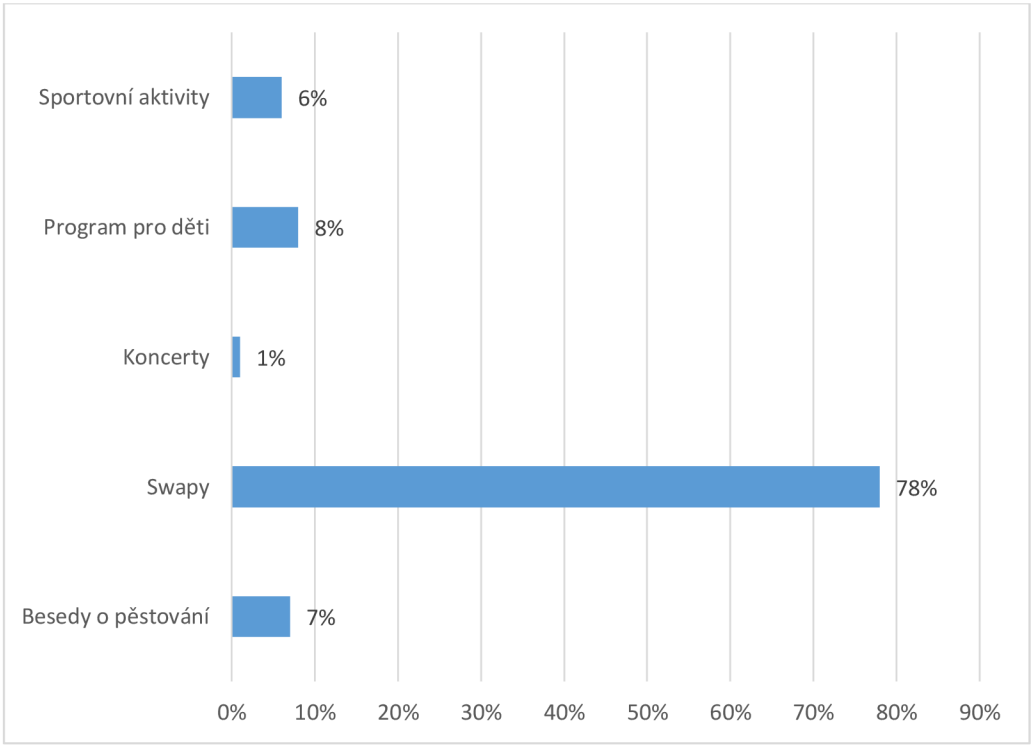

Zdroj: vlastní zpracování

Závěr sociodemografické proměnné

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 100 respondentů, všichni starší 18 let. Z hlediska věku tvoří nejpočetnější skupinu respondenti ve věku 36–40 let (27 %) a 51 let a více (24 %), zatímco nejmenší zastoupení má věková kategorie 18–25 let (4 %). Vzorek je tedy tvořen převážně osobami středního a vyššího věku, což může ovlivnit jejich

zkušenosti a motivaci k určitým aktivitám, například k zahradničení či komunitním činnostem.

Z hlediska pohlaví výrazně převažují ženy (69 %) oproti mužům (31 %), přičemž žádný respondent neuváděl jinou možnost. Tento poměr může mít dopad na celkové výsledky šetření, zejména v oblastech, kde se postoje nebo preference liší mezi pohlavími. Co se týče vzdělání, nejvíce respondentů má středoškolské vzdělání (46 %), dále odborné učiliště (41 %), vysokoškolské vzdělání uvedlo 8 % a vyšší odbornou školu 2 %, základní vzdělání 3 %. Vzorek tak tvoří převážně lidé se středním nebo prakticky orientovaným vzděláním, zatímco vysokoškolsky vzdělaní jsou v menšině.

V otázce rodinného stavu největší část respondentů žije v partnerském vztahu (34 %), dále svobodní (28 %) a ženatí či vdané osoby (25 %), přičemž rozvedených je 13 % a žádný respondent neuváděl stav vdovy či vdovce. Většina účastníků má tedy formální či neformální partnerský vztah, což může ovlivnit jejich zkušenosti a preference v souvislosti s rodinným a domácím životem. Co se týče počtu členů domácnosti, převládají tříčlenné domácnosti (35 %), následované dvojčlennými (31 %) a jednočlennými (27 %). Čtyřčlenné a větší domácnosti tvoří pouze malou část vzorku.

Z hlediska počtu dětí v domácnosti většina respondentů (58 %) uvedla, že děti nemá, jedno dítě má 35 %, dvě děti 5 % a tři a více dětí pouze 2 %. Domácnosti bez dětí tedy tvoří převahu, což může ovlivnit jejich názory na otázky související s rodinou či péčí o děti. Co se týče velikosti místa bydliště, nejvíce účastníků pochází z měst s 20 001–30 000 obyvateli (52 %), menší zastoupení mají respondenti z obcí do 500 obyvatel (9 %), z obcí 501–1 000 obyvatel (12 %), z měst 1 001–10 000 obyvatel (21 %) a z měst 10 001–20 000 obyvatel (6 %). Nikdo nežije ve městě s více než 30 000 obyvateli.

Většina respondentů bydlí v bytě (78 %), zatímco 22 % žije v rodinném domě bez zahrady. Z hlediska pracovní situace převládají zaměstnanci (72 %), dále osoby samostatně výdělečně činné (17 %), osoby na mateřské či rodičovské dovolené (7 %) a nezaměstnaní tvoří 4 %. Převaha zaměstnaných a ekonomicky aktivních respondentů ukazuje na stabilní pracovní situaci účastníků.

Nejpočetnější příjmovou skupinu tvoří respondenti s čistým měsíčním příjmem 20 001–30 000 Kč (61 %), následovaní pásmem 30 001–40 000 Kč (24 %), nižší příjmy do 15 000 Kč uvádí 7 % a příjmy 15 001–20 000 Kč a nad 40 001 Kč shodně 4 %. Vzorek tak tvoří převážně střední příjmovou skupinu, což je důležitý faktor při zvažování možností zapojení do aktivit a preference služeb.

Celkově lze konstatovat, že výzkumný soubor je tvořen převážně středním a vyšším věkem, ženami, se středním vzděláním, žijícími v menších až středně velkých městech, ve stabilních pracovních pozicích, převážně bez dětí a s průměrným měsíčním příjmem 20–40 tisíc Kč. Toto složení vzorku poskytuje dobrý rámec pro interpretaci dalších výsledků dotazníku a je třeba ho zohlednit při analýze postojů a zájmů respondentů.

b) Proměnné vztahující se k výzkumné otázce

11. Znáte pojem komunitní zahrada?

Velká většina respondentů, konkrétně 91 osob, uvedla, že pojem komunitní zahrada zná, což představuje 91 % vzorku. Pouze 9 % účastníků odpovědělo záporně a s tímto termínem se nesetkalo. Výsledky tedy naznačují, že povědomí o konceptu komunitní zahrady je mezi dotázanými velmi vysoké.

Graf č. 11 – Znalost pojmu

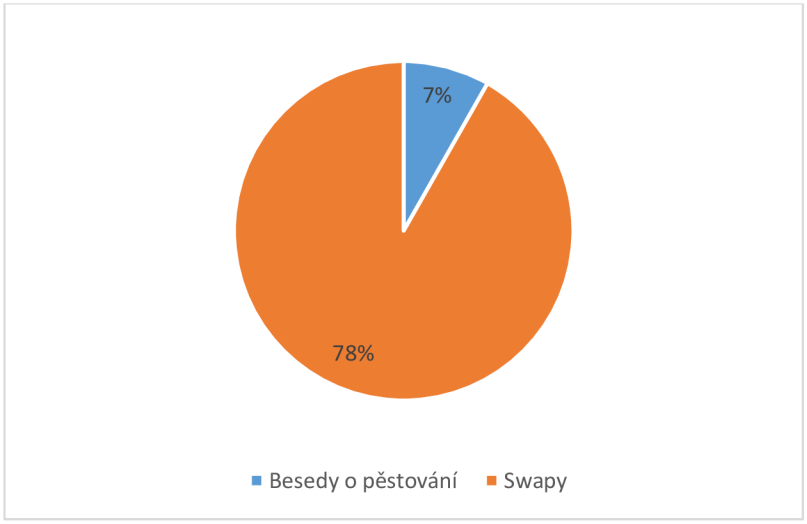

Zdroj: vlastní zpracování

12. Odkud jste se o komunitních zahradách dozvěděl/a?

Většina respondentů uvedla, že se o komunitních zahradách dozvěděla prostřednictvím internetu, tuto možnost zvolilo 81 osob, což odpovídá 81 % vzorku. Informace od přátel či rodiny uvedlo 15 respondentů (15 %), zatímco běžný tisk a jiné zdroje byly zmíněny pouze 2 osobami u každé kategorie (2 %). Z výsledků je patrné,

že internet představuje dominantní zdroj informací o komunitních zahradách mezi oslovenými účastníky.

Graf č. 12 – Zdroj informace o existenci komunitních zahrad

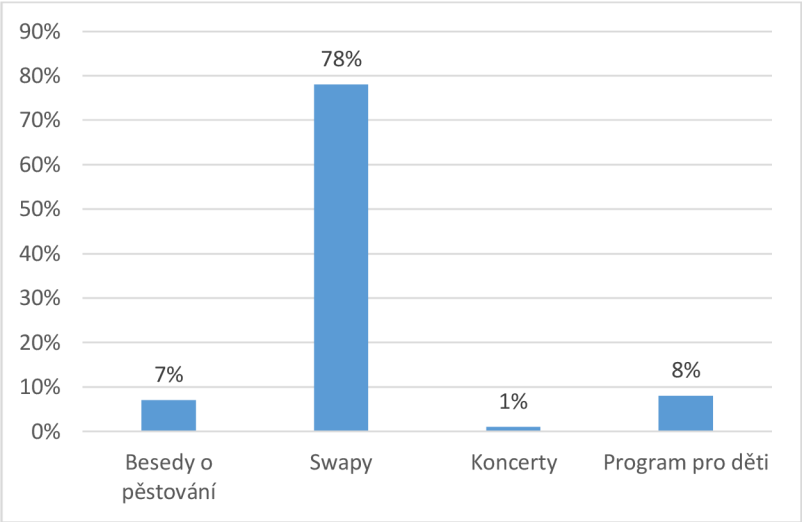

Zdroj: vlastní zpracování

13. Máte osobní zkušenost s komunitní zahradou?

Pouze velmi malá část respondentů uvedla osobní zkušenost s komunitní zahradou. Konkrétně 10 osob (10 %) hodnotilo tuto zkušenost pozitivně a pouze jeden respondent (1 %) měl zkušenost, aniž by ji blíže specifikoval. Naproti tomu drtivá většina, 89 respondentů (89 %), s komunitní zahradou žádnou osobní zkušenost nemá. Výsledky tedy ukazují, že přestože povědomí o komunitních zahradách je vysoké, reálná zkušenost s nimi mezi dotázanými zatím není rozšířená.

Graf č. 13 – Vaše zkušenost s komunitní zahradou

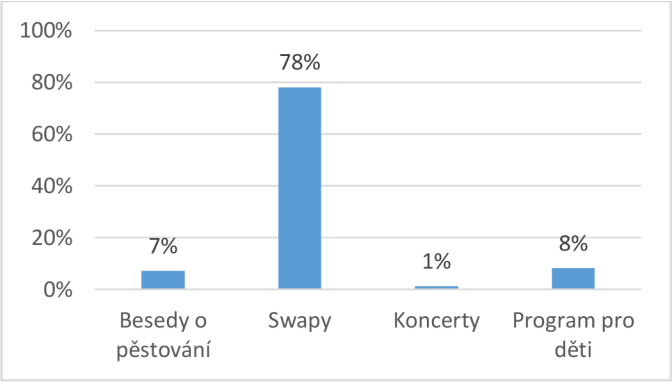

Zdroj: vlastní zpracování

14. Jak velký zájem byste měl/a zapojit se do komunitních zahrad?

Nejvíce respondentů se vyjádřilo středně ohledně zájmu o zapojení do komunitní zahrady; tuto možnost (hodnocení 3) zvolilo 51 osob, což představuje 51 % vzorku. Silný zájem (hodnocení 1) projevilo 29 respondentů (29 %) a mírný zájem (hodnocení 2) uvedlo 13 osob (13 %). Nízký až žádný zájem (hodnocení 4 a 5) deklarovalo pouze 7 respondentů (celkem 7 %). Z výsledků lze tedy vyvodit, že mezi oslovenými existuje určitý zájem o účast v komunitní zahradě, přičemž nejčastější postoj je spíše neutrální.

Graf č. 14 – Zájem zapojení se do komunitní zahrady

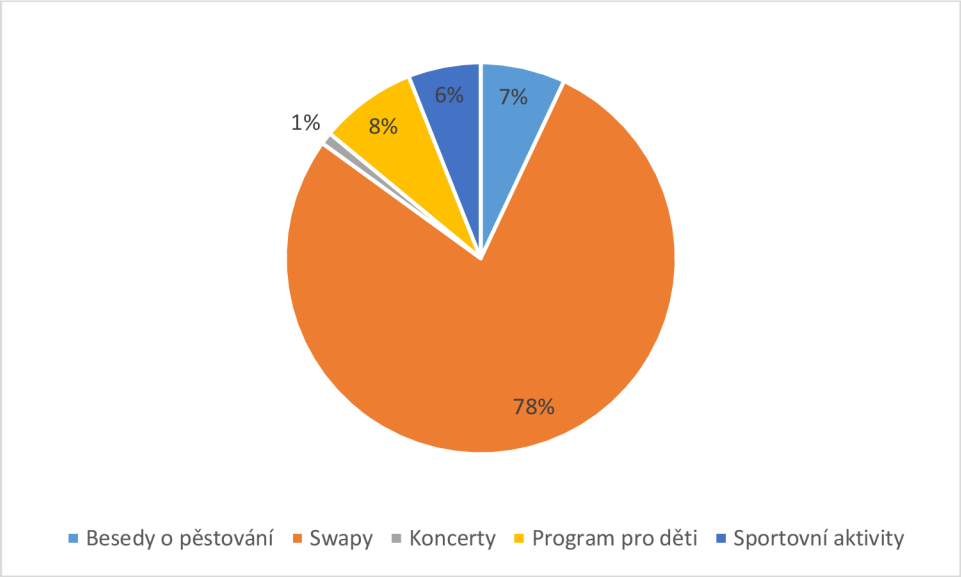

Zdroj: vlastní zpracování

15. Jaké jsou Vaše hlavní důvody pro zapojení?

Nejčastějším důvodem zapojení byla možnost mít k dispozici vlastní zahradu, kterou uvedla naprostá většina respondentů. Tento motiv jasně převažuje nad ostatními odpověďmi a ukazuje, že zájem o pěstování a využití zahradního prostoru je klíčovým faktorem. Menší část účastníků uvedla jako hlavní důvod poznávání nových lidí, sdílení a vzájemnou výpomoc, případně jiné osobní motivace. Celkově tedy převažuje praktický zájem o zahradničení doplněný o sociální a komunitní aspekty.

Graf č. 15 – Důvody pro zapojení se do komunitní zahrady

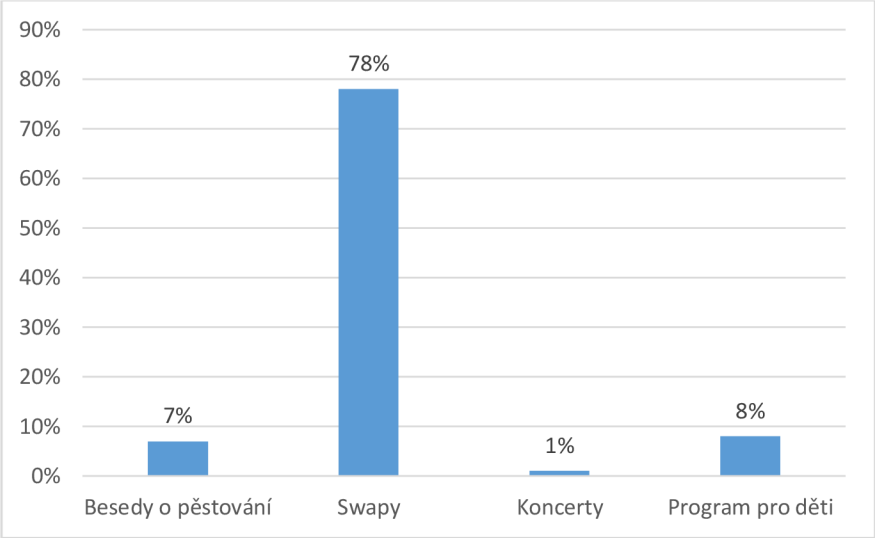

Zdroj: vlastní zpracování

16. Jaké jsou důvody, proč byste se nezapojil/a?

Hlavním důvodem, proč by se respondenti nezapojili, je především dočasné vlastnictví, které uvedla naprostá většina odpovídajících. Tento faktor ukazuje na obavy z nejistoty a dlouhodobé udržitelnosti projektu. Menší část respondentů zmínila nedostatek času, nevyhovující komunitní prostředí nebo jiné individuální důvody. Celkově tedy převažuje pragmatický pohled spojený s otázkou stability a trvalosti zapojení.

Graf č. 16 – Důvody pro nezapojení se do komunitních zahrad

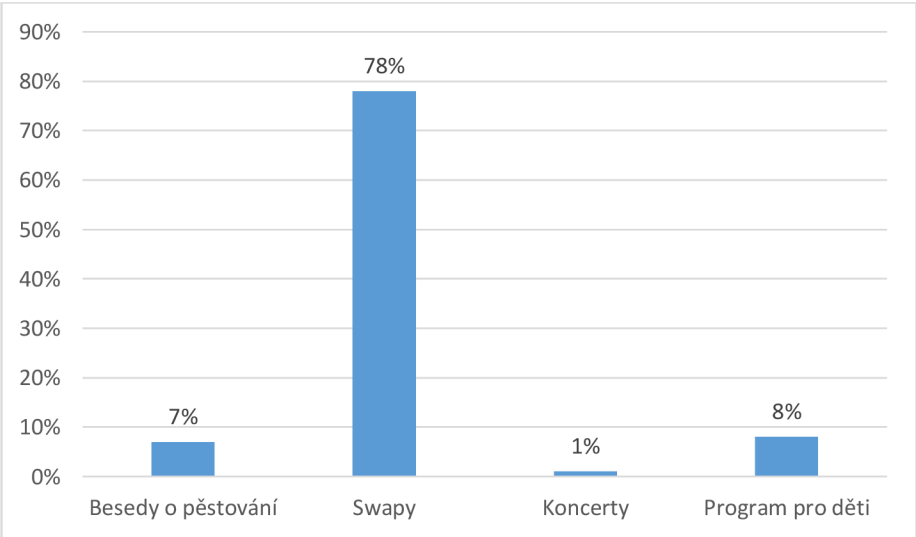

Zdroj: vlastní zpracování

17. Jak často byste komunitní zahradu využíval/a?

Většina respondentů uvedla, že by komunitní zahradu využívala přibližně jednou až dvakrát týdně, což naznačuje pravidelný, ale spíše volnočasový vztah k aktivitám na zahradě. Menší část by ji navštěvovala třikrát až čtyřikrát týdně, zatímco jen několik jednotlivců by docházelo ještě častěji. Každodenní využívání uvedl pouze jeden respondent. Celkově tak převažuje zájem o pravidelné, avšak časově vyvážené zapojení.

Graf č. 17 – Návštěvnost komunitní zahrady

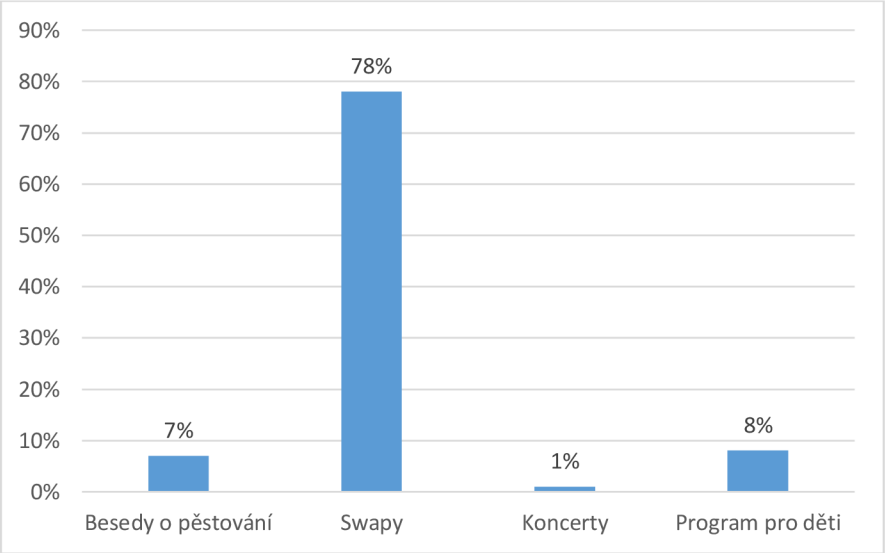

Zdroj: vlastní zpracování

18. Byl/a byste ochot/en/na finančně přispět na provoz komunitní zahrady?

Většina respondentů by byla ochotna finančně přispět na provoz komunitní zahrady částkou do 500 Kč, což ukazuje na ochotu zapojit se, avšak v rozumné finanční míře. Menší skupina by přispěla částkou mezi 501 a 1 000 Kč, zatímco nikdo neuvedl ochotu přispět více než 1 000 Kč. Jeden respondent by byl ochoten přispívat dle aktuální potřeby. Celkově tak převažuje snaha podpořit fungování zahrady symbolickým nebo mírným finančním příspěvkem.

Graf č. 18 – Výše příspěvku na provoz komunitní zahrady

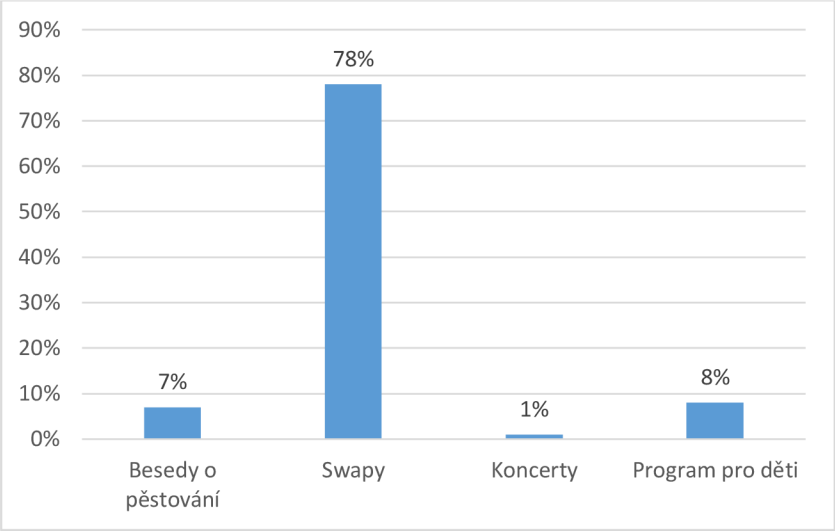

Zdroj: vlastní zpracování

19. Jaké aktivity byste v komunitní zahradě upřednostnil/a?

Největší zájem mezi respondenty vzbudily tzv. swapy, tedy výměnné akce, které by v komunitní zahradě upřednostnilo nejvíce účastníků. Tento výsledek naznačuje důraz na sdílení, udržitelnost a komunitní spolupráci. Menší část respondentů by uvítala besedy o pěstování, programy pro děti či sportovní aktivity, zatímco koncerty se objevily pouze ojediněle. Celkově tedy převažuje zájem o praktické a komunitně laděné aktivity, které podporují výměnu zkušeností i věcí.

Graf č. 19 – Zájem o aktivity při komunitní zahradě

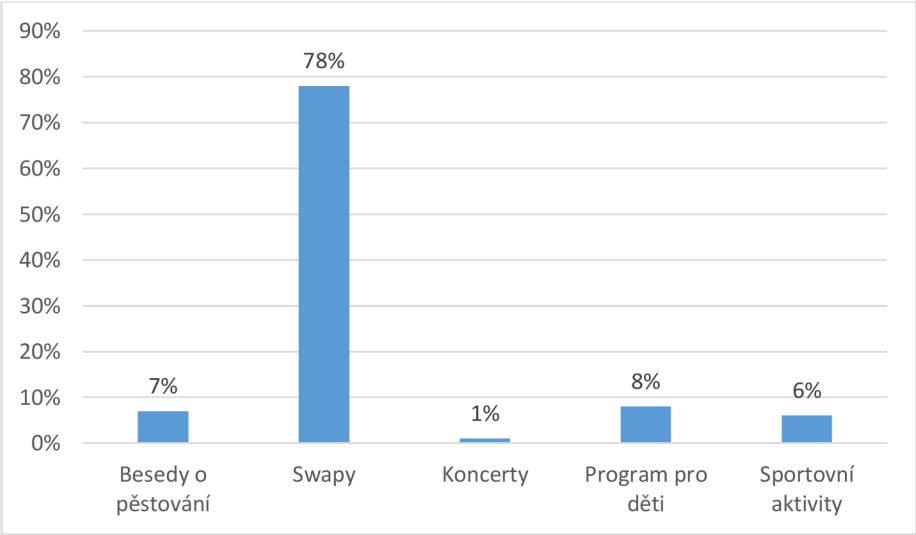

Zdroj: vlastní zpracování

Závěr pro proměnné vztahující se k výzkumné otázce

Většina respondentů (91 %) zná pojem komunitní zahrada, což ukazuje na vysoké povědomí o tomto konceptu mezi oslovenými účastníky. Dominantním zdrojem informací byl internet, který uvedlo 81 % respondentů, zatímco informace od přátel či rodiny zmínilo 15 % účastníků a běžný tisk či jiné zdroje pouze 2 %. Tento výsledek naznačuje, že online kanály jsou hlavním prostředkem šíření povědomí o komunitních zahradách.

Přestože povědomí je vysoké, osobní zkušenost s komunitní zahradou má jen malá část respondentů – konkrétně 10 % respondentů uvedlo pozitivní zkušenost, jeden respondent (1 %) ji měl bez bližší specifikace, a 89 % respondentů zkušenost nemá. Tento rozdíl mezi znalostí a osobní zkušeností naznačuje, že koncept komunitní zahrady je dobře známý, ale zatím není široce využíván.

Co se týče zájmu o zapojení, nejčastější odpovědí bylo střední hodnocení zájmu (51 %), silný zájem deklarovalo 29 %, mírný zájem 13 % a nízký až žádný zájem pouze 7 %. Lze tedy konstatovat, že mezi respondenty existuje určitý zájem o účast, přičemž nejčastějším postojem je spíše neutrální.

Hlavním motivem zapojení je možnost mít k dispozici vlastní zahradu, kterou uvedla naprostá většina respondentů. Menší část respondentů uváděla sociální motivy, jako je poznávání nových lidí, sdílení a vzájemná pomoc, případně jiné osobní důvody. Naopak hlavním důvodem pro nezapojení byla dočasná vlastnictví či nejistota ohledně stability projektu. Menší část respondentů uváděla nedostatek času nebo nevyhovující komunitní prostředí.

Co se týče frekvence využívání komunitní zahrady, většina respondentů by ji využívala jednou až dvakrát týdně, menší část třikrát až čtyřikrát týdně a pouze jeden respondent by ji využíval denně. Tento výsledek naznačuje pravidelný, ale vyvážený zájem o účast v komunitních zahradách.

V otázce finanční ochoty většina respondentů uvedla příspěvek do 500 Kč, menší část by přispěla částkou mezi 501 a 1 000 Kč, zatímco žádný respondent by nepřispěl více než 1 000 Kč. Jeden účastník by přispíval podle aktuální potřeby. Tato data ukazují, že respondenti jsou ochotni podpořit komunitní zahrady finančně, ale spíše v mírné nebo symbolické formě.

Největší zájem mezi respondenty vzbudily výměnné akce (swapy), což ukazuje na důraz na sdílení a komunitní spolupráci. Menší část respondentů preferovala besedy o pěstování, programy pro děti či sportovní aktivity, zatímco koncerty byly uváděny pouze

ojediněle. Celkově tedy převažuje zájem o praktické a komunitně laděné aktivity, které podporují výměnu zkušeností a věcí mezi účastníky.

c) Kontrolní proměnné

20. *Jak daleko je Vaše bydliště od potencionální komunitní zahrady?*

Z výsledků vyplývá, že většina respondentů (64 %) bydlí do 5 km od plánované lokality komunitní zahrady. Dalších 28 % uvedlo vzdálenost mezi 6 a 10 km, zatímco 6 % respondentů bydlí ve vzdálenosti 11 až 15 km**.** Pouze 2 % uvedla vzdálenost 16 až 20 km **a** nikdo z dotázaných nebydlí dále než 21 km od plánované zahrady.

Z těchto údajů lze usuzovat, že většina potenciálních uživatelů žije v relativní blízkosti komunitní zahrady, což může pozitivně ovlivnit jejich zájem o zapojení do aktivit projektu.

Graf č. 20 – Vzdálenost Vašeho bydliště od komunitní zahrady

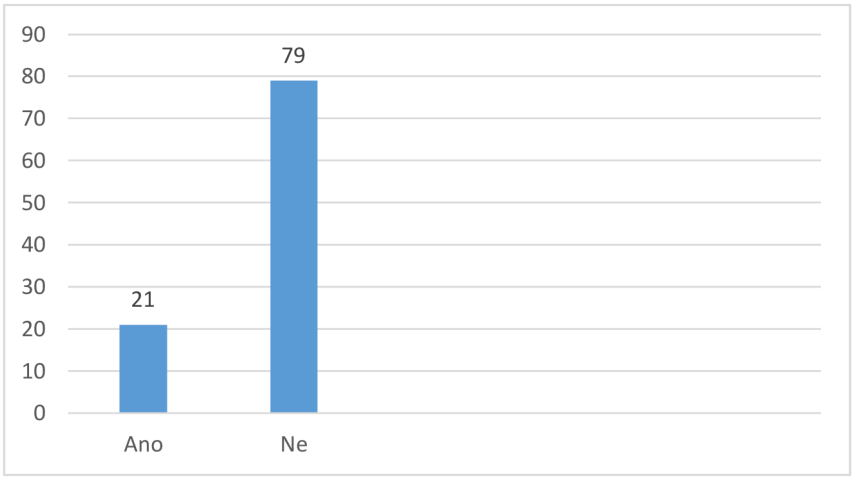

Zdroj: vlastní zpracování

21. Kolik volného času týdně byste mohl/a věnovat aktivitám v komunitní zahradě?

Z odpovědí vyplývá, že nejčastěji uváděná možnost byla 1–2 hodiny týdně, kterou zvolilo 87 % dotázaných**.** Sedm procent respondentů uvedlo, že by komunitní zahradě mohli věnovat 0–1 hodinu týdně, zatímco 5 % by byli ochotni zapojit se po dobu 2–3 hodin týdně**.**

Pouze 1 % respondentů by mohlo aktivitám věnovat 3–4 hodiny týdně, a nikdo z oslovených by se nezapojil ve větším časovém rozsahu (více než 4 hodiny týdně).

Z uvedených údajů lze usoudit, že většina respondentů by se mohla zapojit do aktivit komunitní zahrady pouze v omezeném časovém rozsahu, což naznačuje potřebu plánovat aktivity tak, aby byly časově nenáročné a flexibilní.

Graf č. 21 – Trávení času v komunitní zahradě

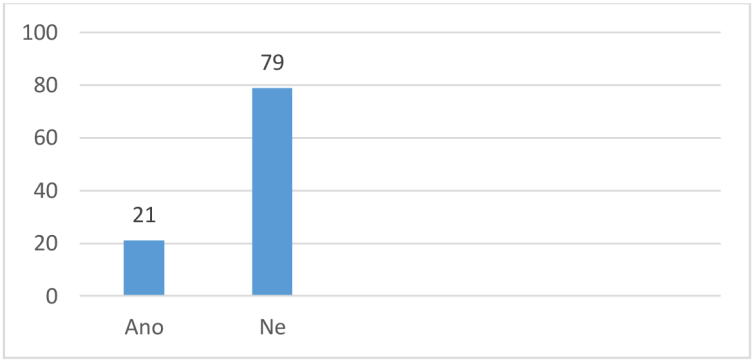

Zdroj: vlastní zpracování

22. Máte možnost využívat zahradu u příbuzných či přátel?

Na otázku *„Máte možnost využívat zahradu u příbuzných či přátel?“* odpovědělo celkem 100 respondentů.

Z odpovědí vyplývá, že většina dotázaných (79 %) takovou možnost nemá, zatímco 21 % respondentů uvedlo, že zahradu u příbuzných či přátel využívat může.

Tyto výsledky naznačují, že značná část respondentů postrádá přístup k soukromé zahradě, což může zvyšovat potenciální zájem o zapojení do komunitní zahrady jako alternativního prostoru pro pěstování a společenské aktivity.

Graf č. 22 – Zahradničení jinde

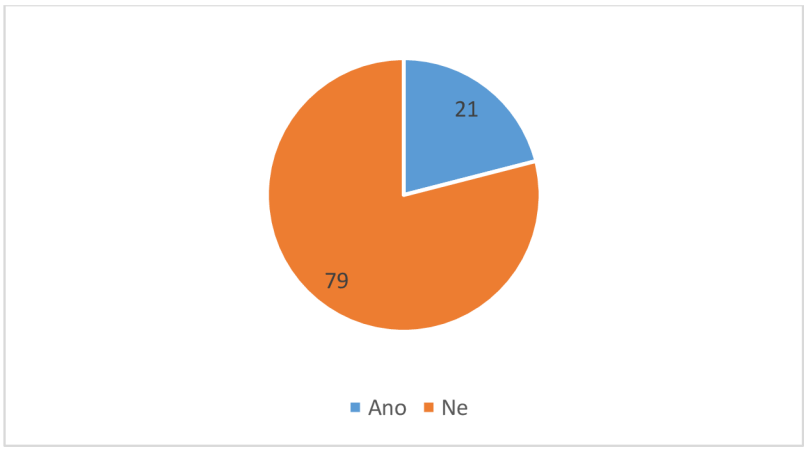

Zdroj: vlastní zpracování

Závěr ke kontrolním proměnným

Analýza odpovědí respondentů na otázky týkající se dostupnosti komunitní zahrady ukazuje, že většina potenciálních účastníků bydlí relativně blízko plánované lokality. Konkrétně 64 % respondentů žije do 5 km od zahrady, 28 % mezi 6–10 km a pouze malá část (6 %) mezi 11–15 km. Pouze 2 % bydlí 16–20 km daleko a žádný respondent nebydlí dále než 21 km. Tyto výsledky naznačují, že zahrada by byla pro většinu respondentů snadno dostupná, což zvyšuje pravděpodobnost jejich zapojení.

Z hlediska časové dostupnosti uvádí většina respondentů, že by aktivitám v komunitní zahradě mohla věnovat 1–2 hodiny týdně (87 %). Menší část by věnovala 0–1 hodinu týdně (7 %) nebo 2–3 hodiny týdně (5 %), a pouze 1 % respondentů by se mohl zapojit 3–4 hodiny týdně. Žádný účastník neplánoval věnovat více než 4 hodiny týdně. Tento údaj ukazuje, že většina respondentů by mohla komunitní zahradě věnovat pouze omezený čas, což je důležité zohlednit při plánování aktivit – měly by být flexibilní a časově nenáročné.

Dalším relevantním aspektem je možnost využívat zahradu u příbuzných či přátel. Většina respondentů (79 %) tuto možnost nemá, zatímco 21 % ji má. Tento fakt naznačuje, že značná část účastníků postrádá přístup k soukromé zahradě, což může zvýšit jejich zájem o komunitní zahradu jako alternativní prostor pro pěstování a společenské aktivity.

Celkově tyto tři aspekty – krátká vzdálenost od zahrady, omezený čas k dispozici a absence alternativního zahradního prostoru – ukazují, že potenciální účastníci mají reálnou možnost zapojit se, ale je třeba plánovat aktivity tak, aby byly časově přístupné a praktické.

9. Závěr praktické části

a) Analýza

Analýza dat ukazuje, že mezi respondenty je vysoké povědomí o pojmu „komunitní zahrada“ (91 %), přičemž většina informací pochází z internetu. Přesto jen malá část respondentů má osobní zkušenost s komunitní zahradou (10 %).

Zájem o zapojení se do komunitní zahrady je střední až vysoký – nejvíce střední zájem (51 %) a silný zájem projevilo 29 % respondentů. Hlavní motivací pro zapojení je možnost mít vlastní zahradu, doplněná sociálními aspekty, jako je poznávání nových lidí a vzájemná výpomoc.

Většina respondentů by zahradu využívala 1–2 hodiny týdně a převážně bydlí v její blízkosti (do 5 km). Symbolická finanční podpora je nejčastější ochotou přispět, většina do 500 Kč. Většina respondentů (79 %) nemá alternativní zahradu u příbuzných či přátel, což zvyšuje potenciální význam komunitní zahrady.

Celkově data potvrzují, že komunitní zahrada by byla pro většinu respondentů atraktivní a využitelná, zejména pokud bude časově flexibilní a dostupná. Největší přínos je v praktickém zahradničení a posilování sousedských vztahů, což podporuje naši hypotézu, že lidé bez vlastní zahrady mají vyšší ochotu aktivně se zapojit.

Tabulka č. 1 – Věk versus znalost pojmu „komunitní zahrada“

Věková kategorie	Zná pojem	Nezná pojem	Celkem
18–25	4 %	0 %	4 %
26–35	18 %	2 %	20 %
36–40	25 %	2 %	27 %
41–50	22 %	1 %	23 %
51+	22 %	2 %	24 %
Celkem	91 %	7 %	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 2 – Pohlaví versus znalost pojmu „komunitní zahrada“

Pohlaví	Zná pojem	Nezná pojem	Celkem
Ženy	63 %	6 %	69 %
Muži	28 %	3 %	31 %
Celkem	91 %	9 %	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 3 – Pohlaví versus osobní zkušenost s komunitní zahradou

Pohlaví	Má zkušenost	Nemá zkušenost	Celkem
Ženy	8 %	61 %	69 %
Muži	3 %	28 %	31 %
Celkem	11 %	89 %	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 4 – Věk versus osobní zkušenost s komunitní zahradou

Věková kategorie	Má zkušenost	Nemá zkušenost	Celkem
18–25	1 %	3 %	4 %
26–35	3 %	17 %	20 %
36–40	3 %	24 %	27 %
41–50	2 %	21 %	23 %
51+	2 %	22 %	24 %
Celkem	11 %	87 %	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 5 – Pohlaví versus zájem o zapojení se

Pohlaví	Silný zájem	Střední zájem	Mírný zájem	Nízký/žádný zájem	Celkem
Ženy	21 %	35 %	9 %	4 %	69 %
Muži	8 %	16 %	4 %	3 %	31 %
Celkem	29 %	51 %	13 %	7 %	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 6 – Věk versus zájem o zapojení

Věková kategorie	Silný zájem	Střední zájem	Mírný zájem	Nízký/žádný zájem	Celkem
18–25	2 %	2 %	0 %	0 %	4 %
26–35	6 %	11 %	2 %	1 %	20 %
36–40	8 %	14 %	3 %	2 %	27 %
41–50	7 %	12 %	3 %	1 %	23 %
51+	6 %	12 %	5 %	3 %	24 %
Celkem	29 %	51 %	13 %	7 %	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 7 – Pohlaví versus ochota finančně přispět

Pohlaví	Do 500 Kč	501–1 000 Kč	Více než 1 000 Kč	Celkem
Ženy	48 %	21 %	0 %	69 %
Muži	20 %	11 %	0 %	31 %
Celkem	68 %	32 %	0 %	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 8 – Věk versus ochota finančně přispět

Věková kategorie	Do 500 Kč	501–1 000 Kč	Více než 1 000 Kč	Celkem
18–25	3 %	1 %	0 %	4 %
26–35	13 %	7 %	0 %	20 %
36–40	17 %	10 %	0 %	27 %
41–50	13 %	10 %	0 %	23 %
51+	22 %	4 %	0 %	26 %
Celkem	68 %	32 %	0 %	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 9 – Věk versus časová dostupnost

Věková kategorie	0–1 hod	1–2 hod	2–3 hod	3–4 hod	>4 hod	Celkem
18–25	0 %	4 %	0 %	0 %	0 %	4 %
26–35	2 %	17 %	1 %	0 %	0 %	20 %
36–40	2 %	24 %	1 %	0 %	0 %	27 %
41–50	3 %	19 %	1 %	0 %	0 %	23 %
51+	2 %	23 %	2 %	1 %	0 %	28 %
Celkem	9 %	87 %	5 %	1 %	0 %	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 10 – Vzdálenost od komunitní zahrady versus zájem o zapojení

Vzdálenost	Silný zájem	Střední zájem	Mírný zájem	Nízký/žádný zájem	Celkem
0–5 km	22 %	39 %	2 %	1 %	64 %
6–10 km	5 %	10 %	9 %	4 %	28 %
11–15 km	2 %	2 %	2 %	0 %	6 %
16–20 km	0 %	0 %	0 %	2 %	2 %
Celkem	29 %	51 %	13 %	7 %	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka č. 11 – Možnost zahrady u příbuzných či přátel versus zájem o zapojení

Možnost zahrady	Silný zájem	Střední zájem	Mírný zájem	Nízký/žádný zájem	Celkem
Ano	7 %	8 %	4 %	2 %	21 %
Ne	22 %	43 %	9 %	5 %	79 %
Celkem	29 %	51 %	13 %	7 %	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

b) Porovnání hypotézy s výsledky dotazníkového šetření

1.6.1 Porovnání hypotézy se sociodemografickými proměnnými

Analýza sociodemografických proměnných ukazuje, že vzorek tvoří především lidé středního a vyššího věku, s převahou žen, žijící v menších domácnostech a převážně bez vlastní zahrady. Tito respondenti mají většinou středoškolské či odborné vzdělání a stabilní ekonomickou a pracovní situaci.

Ve vztahu k hypotéze lze tyto charakteristiky interpretovat následovně: lidé bez přístupu k vlastní zahradě – což představuje významnou část vzorku – mohou mít zvýšený zájem o zapojení do komunitní zahrady. Střední a vyšší věk respondentů může souviset s větší zkušeností se zahradničením, a tedy i s obecnějším povědomím o fungování komunitních zahrad. Sociodemografické proměnné tedy poskytují podporu předpokladu hypotézy, že zájem o komunitní zahrady se váže především k lidem bez vlastní zahrady a že jejich motivací může být možnost pěstovat vlastní plodiny a zapojit se do sousedských vztahů.

1.6.2 Porovnání hypotézy s proměnnými vztahujícími se k výzkumné otázce

Výsledky šetření ukazují, že veřejnost má skutečně vysoké povědomí o komunitních zahradách, což odpovídá tvrzení v hypotéze. Celkem 91 % respondentů uvedlo, že pojem komunitní zahrada znají, přičemž hlavním zdrojem informací byl internet. Tato informovanost však není doprovázena odpovídající úrovní osobní zkušenosti, protože pouze 10 % respondentů uvádí, že se někdy komunitní zahrady aktivně účastnilo. Přesto lze ve výsledcích pozorovat poměrně výrazný zájem o zapojení do komunitní zahrady. Nejčastější odpovědí byl střední zájem, ale téměř třetina respondentů deklarovala zájem silný, což potvrzuje očekávání vyjádřená v hypotéze ohledně ochoty veřejnosti zapojovat se do aktivit komunitních zahrad.

Významným motivem pro zapojení uvedeným naprostou většinou respondentů je možnost mít k dispozici vlastní zahradu. Tento motiv plně podporuje část hypotézy, která předpokládá, že o fungování komunitních zahrad projevují největší zájem lidé bez přístupu k vlastnímu zahradnímu prostoru. Odpovědi také ukazují, že kromě vlastní produkce plodin je zájem soustředěn na aktivity podporující komunitní spolupráci, jako jsou výměnné akce nebo besedy o pěstování. To ukazuje nejen na praktické motivy, ale i na

určitou snahu o posilování sousedských vztahů. Finanční ochota respondentů je spíše symbolická a většina by přispívala maximálně částkou do 500 Kč. Celkově lze tedy konstatovat, že výsledky 2. závěru hypotézu z velké části potvrzují – veřejnost komunitní zahrady zná, má o ně zájem a jsou to především lidé bez vlastního prostoru, kdo vidí v komunitní zahradě největší přínos.

1.6.3 Porovnání hypotézy s kontrolními proměnnými

Třetí závěr nabízí další podporu hypotézy, která předpokládala, že lidé bez vlastní zahrady budou vykazovat vyšší míru zájmu o komunitní zahrady. Výsledky ukazují, že 79 % respondentů nemá možnost využívat zahradu u příbuzných či přátel, což znamená, že rozhodující většina dotázaných nemá žádný přístup k soukromému zahradnímu prostoru. Tato skutečnost výrazně zvyšuje relevanci komunitní zahrady jako alternativního místa pro pěstování plodin i pro společenské aktivity. Z hlediska dostupnosti se zároveň ukazuje, že komunitní zahrada by byla pro většinu respondentů snadno dosažitelná. Téměř dvě třetiny bydlí do 5 km od plánované lokality, a další významná část do 10 km. To naznačuje, že fyzická dostupnost by neměla být překážkou zapojení, což podporuje hypotézu o potenciální ochotě veřejnosti aktivně se účastnit.

Jediným omezením může být časová dostupnost respondentů. Většina uvádí, že by mohla pro aktivity v komunitní zahradě vyčlenit jen 1–2 hodiny týdně. Přestože se jedná o poměrně omezený časový rámec, stále naznačuje skutečnou ochotu zapojit se alespoň v určité míře. Pro organizátory to znamená, že aktivity by měly být koncipovány tak, aby byly časově nenáročné a flexibilní, což by umožnilo účast i časově vytíženým lidem. Souvislost mezi nedostatkem vlastní zahrady, dobrou dostupností komunitní zahrady a ochotou věnovat alespoň omezený čas potvrzuje klíčové prvky hypotézy. Data tedy naznačují, že komunitní zahrada by mohla naplnit potřeby osob bez vlastního zahradního prostoru a zároveň podpořit tvorbu komunitních vazeb, pokud budou aktivity vhodně přizpůsobeny časovým možnostem respondentů.

2. Závěr

Výzkumného šetření se zúčastnilo 100 respondentů, převážně ve středním a vyšším věku, s výraznou převahou žen a osob se středním či odborným vzděláním. Většina účastníků žije v menších až středně velkých městech, je ekonomicky aktivní, bezdětná a patří do středního příjmového pásma. Tyto charakteristiky tvoří důležitý rámec pro interpretaci jejich postojů ke komunitním zahradám.

Mezi respondenty je vysoké povědomí o komunitních zahradách (91 %), avšak osobní zkušenost má jen malá část z nich. Přesto existuje potenciál k zapojení – nejčastěji uváděný je střední zájem, následovaný silným zájmem. Hlavní motivací je možnost mít vlastní zahradní prostor, což je důležité zejména proto, že 79 % respondentů nemá přístup k zahradě u rodiny či přátel. Sociální motivy, jako poznávání lidí či sdílení zdrojů, jsou uváděny méně často.

Z hlediska dostupnosti je komunitní zahrada pro většinu respondentů dobře dosažitelná – 64 % bydlí do 5 km od plánované lokality a další významná část do 10 km. Přestože dostupnost je dobrá, časové možnosti účastníků jsou omezené: největší podíl respondentů by se mohl zapojit pouze 1–2 hodiny týdně. Finanční ochota k podpoře komunitní zahrady je převážně symbolická, nejčastěji do 500 Kč měsíčně.

Největší zájem respondenti projevili o prakticky zaměřené a komunitní aktivity, zejména výměnné akce (swapy). Dalšími preferovanými aktivitami jsou besedy o pěstování či programy pro děti. Zájem o kulturní akce, jako koncerty, je minimální. Četnost plánovaného využívání zahrady odpovídá spíše pravidelnému, ale střídmému zapojení – většina by zahradu navštěvovala jednou až dvakrát týdně.

Celkově lze uzavřít, že potenciál pro vznik a fungování komunitní zahrady v dané lokalitě je reálný: respondenti mají dobré povědomí, blízkou dostupnost a určitou motivaci k zapojení. Je však nezbytné brát v úvahu omezené časové možnosti, omezenou finanční ochotu a potřebu nabízet zejména praktické, jednoduše organizovatelné aktivity, které odpovídají potřebám převážně pracujících a časově vytížených obyvatel.

Literatura

HAUSEROVÁ, E. 2019. *Městské zahradničení.* Brno: Permakultura (CS). 110 s. ISBN: 978-80-905108-5-2

SPILKOVÁ, J. a spol. 2016. *Alternativní potravinové sítě: Česká cesta.* Praha: Karolinum. 184 str. ISBN: 978-80-246-3307-7.

Pokorná, R., Lankašová, M. L., Valčíková, S., Blahušová, A. a spolek Kokoza. 2019. *Pěstujeme ve městě.* Praha: Smart Press s.r.o. 160 str. ISBN: 978-80-88244-01-1.

Jeandet P, Hébrard C, Deville M-A, Cordelier S, Dorey S, Aziz A, Crouzet J. 2014. Deciphering the Role of Phytoalexins in Plant-Microorganism Interactions and Human Health. Molecules **19**:18033–18056. Available from http://www.mdpi.com/1420-3049/19/11/18033.

Villegas M, Sommarin M, Brodelius PE. 2000. Effects of sodium orthovanadate on benzophenanthridine alkaloid formation and distribution in cell suspension cultures of Eschscholtzia californica. Plant Physiology and Biochemistry **38**:233–241.

Ye Y, Ding Y, Jiang Q, Wang F, Sun J, Zhu C. 2017. The role of receptor-like protein kinases (RLKs) in abiotic stress response in plants. Plant Cell Reports **36**:235–242. Available from https://doi.org/10.1007/s00299-016-2084-x.